

CYPRVS AETERNA

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ:

**Πολιτικές για μείωση της υπογεννητικότητας
και μέτρα στήριξης του θεσμού της οικογένειας**

Αίτημα από:

**κ. Πρόδρομο Αλαμπρίτη,
βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας
Δημοκρατικού Συναγερμού**

Εποπτεία έρευνας:

Ανθή Τοφαρή

Έρευνα και σύνταξη κειμένων:

Θεάνθη Χρίστου

Απρίλιος 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	3-7
Ανάλυση-πόρισμα από τη μελέτη των απαντήσεων	8-10
Απαντήσεις ανά κράτος και ερώτημα	11-60

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με επιστολή του, ο βουλευτής εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Πρόδρομος Αλαμπρίτης ζήτησε από τον Τομέα Ερευνών και Μελετών της Υπηρεσίας Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων τη διενέργεια έρευνας σχετικά με πολιτικές που ακολουθούνται για μείωση της υπογεννητικότητας και μέτρα στήριξης του θεσμού της οικογένειας που λαμβάνονται βάσει νομοθεσιών σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Για σκοπούς εκπόνησης της έρευνας, στάλθηκε σχετικό αίτημα στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ECPRD), το οποίο περιλάμβανε το ακόλουθο ερώτημα:

Ποια μέτρα λαμβάνετε για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος; Συγκεκριμένα, αναφερθείτε σε πολιτικές που ακολουθείτε για μείωση της υπογεννητικότητας και σε μέτρα στήριξης του θεσμού της οικογένειας που λαμβάνονται βάσει νομοθεσιών. Είναι τα συγκεκριμένα μέτρα αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος; Αναφέρετε στατιστικά στοιχεία, αν υπάρχουν.

Στη συνέχεια παρατίθεται το μοντέλο απάντησης για τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις στην Κυπριακή Δημοκρατία και η ανάλυση-πόρισμα που προκύπτει από τη μελέτη των σχετικών με το εν λόγω αίτημα απαντήσεων είκοσι δύο (22) χωρών, οι οποίες διαβιβάστηκαν στο ECPRD, καθώς και όλες οι απαντήσεις ανά κράτος. Αυτούσιες οι απαντήσεις έχουν αποσταλεί ηλεκτρονικά στον βουλευτή κ. Πρόδρομο Αλαμπρίτη.

ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

Στην Κύπρο έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα, άμεσα και έμμεσα, για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, όπως αναφέρονται πιο κάτω:

Ο περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμος του 1997

- Άδεια μητρότητας διάρκειας 18 συναπτών εβδομάδων, η οποία σε περίπτωση δεύτερου τοκετού επεκτείνεται στις 22 συναπτές εβδομάδες και σε περίπτωση τρίτου και μεταγενέστερων αυτού τοκετών επεκτείνεται στις 26 συναπτές εβδομάδες. Επιπρόσθετα, σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού, η άδεια μητρότητας επεκτείνεται κατά 4 εβδομάδες για κάθε τέκνο πέραν του 1 από τον ίδιο τοκετό.
- Οι πιο πάνω διατάξεις ισχύουν κατ' αναλογία και κατά την περίπτωση παρένθετης μητρότητας.
- Απαγόρευση τερματισμού απασχόλησης, από τη στιγμή που ενημερώνεται γραπτώς ο εργοδότης για την εγκυμοσύνη, έως και 5 μήνες μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας.
- Προστασία μητρικού θηλασμού και διευκολύνσεις για τη φροντίδα του παιδιού για περίοδο 9 μηνών από την ημέρα του τοκετού.
- Άδεια απουσίας από την εργασία για προγεννητικές εξετάσεις.

Ο περί Προστασίας της Πατρότητας Νόμος του 2017

- Άδεια πατρότητας 2 συνεχόμενων εβδομάδων μέσα στην περίοδο που αρχίζει την εβδομάδα του τοκετού και λήγει μετά την παρέλευση 2 εβδομάδων από την ημερομηνία λήξης της περιόδου άδειας μητρότητας.
- Απαγόρευση τερματισμού της απασχόλησης από την ημερομηνία της γραπτής προειδοποίησης μισθωτού για χρήση άδειας πατρότητας έως τη λήξη της άδειας πατρότητας.

Ο περί Γονικής Άδειας και Άδειας για λόγους Ανωτέρας Βίας Νόμος του 2012

- Γονική άδεια διάρκειας 18 εβδομάδων χωρίς απολαβές, η οποία λαμβάνεται μέχρι την ηλικία των 8 ετών του τέκνου ή των 18 ετών, εάν πρόκειται για παιδί με αναπηρία, χωρίς επηρεασμό των δικαιωμάτων του εργοδοτούμενου.
- Άδεια για λόγους ανωτέρας βίας 7 ημερών τον χρόνο.

Ο περί παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμος του 2002

Για σκοπούς παραχώρησης επιδόματος τέκνου, εφαρμόζονται εισοδηματικά κριτήρια, αναλόγως της σύνθεσης της οικογένειας, και περιουσιακά κριτήρια. Το επίδομα καταβάλλεται, αναλόγως του αριθμού των εξαρτώμενων τέκνων, είτε μηνιαίως είτε ετήσια.

Ο περί της Εφαρμογής της Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής Νόμος του 2015 και σχετικές αποφάσεις Υπουργικού Συμβουλίου

Σύμφωνα με τον πιο πάνω νόμο, το Συμβούλιο Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Ανθρώπινης Αναπαραγωγής καθορίζει σε πρωτόκολλο τον μέγιστο αριθμό των κύκλων θεραπείας στους οποίους δύναται να υποβληθεί το ίδιο πρόσωπο.

Σύμφωνα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 2 Σεπτεμβρίου 2021, σχετικά με το σχέδιο επιδότησης για την αντιμετώπιση της υπογονιμότητας, άτεκνα ζευγάρια ή άτεκνες μονήρεις γυναίκες μπορούν να επιδοτηθούν μέχρι και για 4 θεραπείες, ζευγάρια ή μονήρεις γυναίκες που έχουν αποκτήσει 1 παιδί μπορούν να επιδοτηθούν μέχρι και για 3 θεραπείες και ζευγάρια ή μονήρη άτομα που έχουν αποκτήσει παιδιά (πέραν του 1) μπορούν να επιδοτηθούν μέχρι και για 2 θεραπείες. Επιδότηση καταβάλλεται, εφόσον η θεραπεία έχει ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών.

Είδος Θεραπείας	Ποσό επιδότησης (€)
Ωοληψία - τεχνητή γονιμοποίηση - εμβρυομεταφορά	2.500
Ωοληψία - δημιουργία εμβρύων	2.000
Ωοληψία- κρυοσυντήρηση ωαρίων	2.000
Εμβρυομεταφορά	500

Φυσικός κύκλος	1.500
Φυσικός κύκλος (χωρίς ολοκλήρωση με εμβρυομεταφορά)	1.000
Κρυοσυντήρηση σπέρματος	500

Με νέα απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 1^{ης} Ιουλίου 2023, ζευγάρια ή μονήρεις γυναίκες αιτητές του σχεδίου επιδότησης για την αντιμετώπιση της υπογονιμότητας επιδοτούνται με το ποσό των €3.500 την πρώτη μόνο φορά που υποβάλλουν αίτηση.

Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμος του 2010 προβλέπει για τα ακόλουθα επιδόματα, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις:

- Επίδομα μητρότητας για τη χρονική περίοδο που διαρκεί η άδεια μητρότητας.
- Επίδομα πατρότητας για τη χρονική περίοδο που διαρκεί η άδεια πατρότητας.
- Επίδομα γονικής άδειας που λαμβάνεται για περίοδο 6 εβδομάδων (από τις 2 Αυγούστου 2024, για περίοδο 8 εβδομάδων) για την περίοδο που ισχύει η γονική άδεια.
- Βοήθημα τοκετού.

Θεσμός προαιρετικού ολοήμερου σχολείου

Ο θεσμός του προαιρετικού ολοήμερου σχολείου, που καλύπτει τόσο νηπιαγωγεία όσο και δημοτικά σχολεία, επεκτείνεται κάθε χρόνο σε μεγαλύτερο αριθμό σχολείων, ώστε μεταξύ άλλων να διευκολύνει τους εργαζόμενους γονείς.

Ωφελήματα σε πολύτεκνες οικογένειες

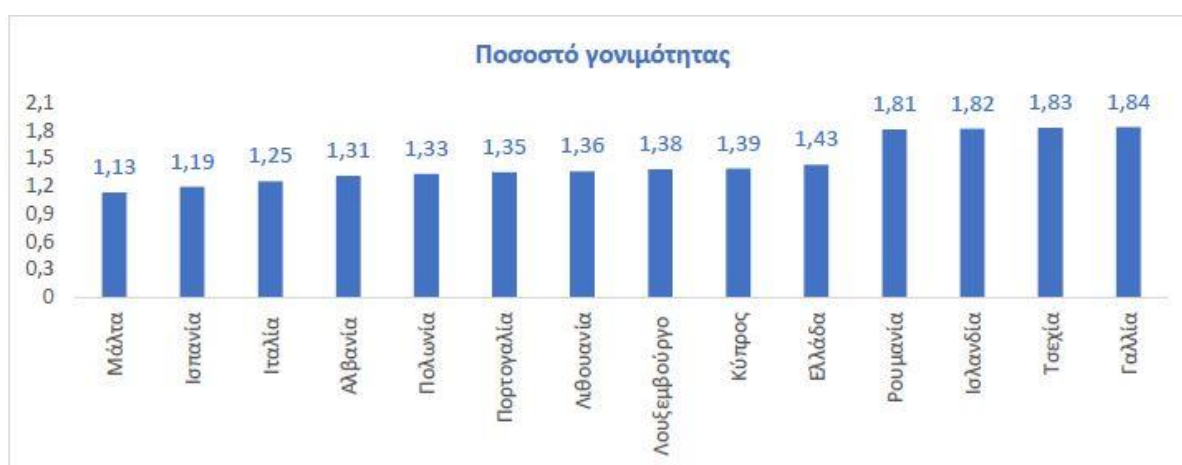
Ενδεικτικά, αναφέρονται τα ακόλουθα ωφελήματα που λαμβάνουν πολύτεκνες οικογένειες (με 4 τέκνα και άνω):

- Κρατική φοιτητική χορηγία σε φοιτητές βάσει επιδοματικών και εισοδηματικών κριτηρίων (Ο περί Κρατικής Φοιτητικής Μέριμνας Νόμος του 2015).

- Πρόσθετο μηνιαίο επίδομα σε εθνοφρουρούς πολύτεκνων οικογενειών (Οι περί Χορηγημάτων και Απολαβών της Εθνικής Φρουράς της Δημοκρατίας Κανονισμοί του 1964 μέχρι 2019).
- Εκπτώσεις σε διάφορα καταστήματα, φροντιστήρια και ιδιωτικούς οργανισμούς.
- Εκπτώσεις στα τέλη μεταφορικών για μαθητές της μέσης εκπαίδευσης.
- Εκπτώσεις στα τέλη εκπαίδευσης (Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου κ.ά.).
- Τιμητικό επίδομα πολύτεκνης μάνας, το οποίο καταβάλλεται βάσει εισοδηματικών κριτηρίων σε πολύτεκνες μητέρες 4 τουλάχιστον τέκνων, τα οποία είναι άνω των 18 ετών, και οι οποίες δεν λαμβάνουν επίδομα τέκνου ή ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για κάποιο από τα τέκνα τους (απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 2 Αυγούστου 2017).

ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΟΡΙΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Η υπογεννητικότητα αποτελεί ανησυχητικό φαινόμενο, καθώς οδηγεί σε δημογραφικές ανισορροπίες μεταξύ των ομάδων των ηλικιωμένων και των νέων με όλες τις συνακόλουθες επιπτώσεις. Το συνολικό ποσοστό γεννητικότητας στην ΕΕ το 2021 ήταν 1,53 γεννήσεις ζώντων ανά γυναίκα, ενώ στην Κύπρο ο συγκεκριμένος δείκτης διαμορφώθηκε στο 1,39. Το φαινόμενο αυτό δεν περιορίζεται μόνο στην Κύπρο, αλλά παρατηρείται ευρέως στην Ευρώπη εδώ και δεκαετίες^{1,2}.

Από το δίκτυο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ECPRD) καταγράψαμε τις απαντήσεις που απέστειλαν 22 κράτη τα οποία ανταποκρίθηκαν στο σχετικό αίτημά μας (ECPRD Request: 5601). Από τη μελέτη των απαντήσεων των κρατών που ανταποκρίθηκαν, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Μέτρα στήριξης του θεσμού της οικογένειας

Τα περισσότερα από τα κράτη που ανταποκρίθηκαν στο ερώτημά μας εστιάζουν κυρίως στα μέτρα στήριξης του θεσμού της οικογένειας, τα οποία μακροπρόθεσμα θα επηρεάσουν και τον ρυθμό των γεννήσεων. Τα μέτρα στήριξης του θεσμού της οικογένειας που έχουν ληφθεί σχεδόν από το σύνολο των κρατών που απάντησαν

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00199/default/table?lang=en>

² https://www.pio.gov.cy/assets/pdf/newsroom/2023/10/31102023-Eisigiseis_Simvoulou_Ypogennitikotita.pdf

είναι η άδεια μητρότητας, η άδεια πατρότητας και η γονική άδεια με διαφορετική όμως διάρκεια ανά κράτος. Επιπρόσθετα, έχουν θεσμοθετηθεί κάποια επιδόματα όπως το επίδομα μητρότητας, το επίδομα πατρότητας και το γονικό επίδομα, με διαφορετικά ωστόσο ποσά και με διαφορετικά κριτήρια επιλεξιμότητας για κάθε χώρα. Για παράδειγμα στη **Λετονία**, το γονικό επίδομα χορηγείται μέχρι την ηλικία του ενός έτους του παιδιού και αντιστοιχεί στο 60% του μέσου μισθού του δικαιούχου ή μέχρι την ηλικία του ενάμισι έτους του παιδιού, στο 43,75% του μέσου μισθού του δικαιούχου. Στην **Ιρλανδία**, το γονικό επίδομα παρέχεται σε 7 συνεχόμενες ή ξεχωριστές εβδομάδες σε κάθε γονέα παιδιού ηλικίας κάτω των 2 ετών ή κατά τα 2 έτη μετά από υιοθεσία ο οποίος βρίσκεται σε γονική άδεια για τη φροντίδα του παιδιού του και ανέρχεται στα €262 την εβδομάδα.

Αξιοσημείωτο είναι το πρόγραμμα «**Rescue Nests**» που εφαρμόζεται στη **Σλοβακία**. Πρόκειται για πρόγραμμα που αφορά μητέρες οι οποίες για διάφορους λόγους αδυνατούν να προσφέρουν στο παιδί τους την απαραίτητη φροντίδα. Οι φωλιές διάσωσης είναι δημόσιες θερμοκοιτίδες, όπου οι μητέρες μπορούν να εναποθέσουν τα νεογέννητά τους μέχρι την 6^η εβδομάδα μετά τον τοκετό, ενώ οι ίδιες μπορούν να ζητήσουν να παραμείνει η ταυτότητά τους εμπιστευτική.

Πολιτικές μείωσης υπογεννητικότητας

Για την αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας, σε ορισμένες χώρες χρηματοδοτούνται εξειδικευμένες ιατρικές διαδικασίες υπό τους όρους της ισχύουσας σε κάθε χώρα νομοθεσίας στα πλαίσια της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής. Για παράδειγμα στην **Εσθονία** οι υπηρεσίες της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής χρηματοδοτούνται για γυναίκες ηλικίας έως 40 ετών. Στη **Λιθουανία** παρέχεται αποζημίωση για 2 κύκλους υποβοηθούμενης γονιμοποίησης. Στην **Πορτογαλία** η ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή αφορά όλες τις γυναίκες, ανεξάρτητα από την οικογενειακή τους κατάσταση ή τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό, εφόσον υπάρχει διάγνωση υπογονιμότητας ή για τη θεραπεία σοβαρής ασθένειας ή για την πρόληψη μετάδοσης ασθενειών γενετικής, μολυσματικής ή άλλης προέλευσης. Στη **Ρουμανία** η ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή χρηματοδοτείται για 3 επεμβάσεις ανά έτος με μέγιστο συνολικό ποσό τα RON15.000 (~€3.014). Στη **Σλοβακία** καλύπτεται μέρος των εξόδων της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής.

Επιπρόσθετα, η κυβέρνηση της **Σλοβακίας** ενέκρινε πρόταση του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικογένειας για τη δημιουργία Κυβερνητικού Συμβουλίου για την Οικογένεια και τη Δημογραφική Ανάπτυξη. Το συμβούλιο θα ενώνει κρατικούς φορείς, αυτοδιοίκηση, ακαδημαϊκά ιδρύματα και κοινωνικές οργανώσεις με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και την ανάδειξη πολιτικών για την οικογένεια και τη δημογραφική ανάπτυξη.

Απο αποτελεσματικότητα των μέτρων αντιμετώπισης του δημογραφικού προβλήματος

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των μέτρων που λαμβάνονται για μείωση της υπογεννητικότητας και στήριξη του θεσμού της οικογένειας, τα στατιστικά στοιχεία αρκετών από τα κράτη που έχουν ανταποκριθεί στο ερώτημά μας καταδεικνύουν ότι υπάρχει συνεχής μείωση στον ρυθμό των γεννήσεων. Συναφώς, τα μέτρα που εφαρμόζονται δεν έχουν ακόμη επηρεάσει θετικά το ζήτημα της υπογεννητικότητας, αλλά αναμένεται μακροπρόθεσμα να επιφέρουν θετικά αποτελέσματα. Παράλληλα, τα μέτρα αυτά εξυπηρετούν άμεσα άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα την απάμβλυνση της φτώχειας σε οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα (π.χ. **Γαλλία, Ιρλανδία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία**).

Αυστρία

Τα βασικότερα μέτρα στήριξης του θεσμού της οικογένειας στην Αυστρία είναι τα ακόλουθα:

Άδεια μητρότητας

Σύμφωνα με τον περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμο, οι μέλλουσες μητέρες δικαιούνται άδεια μητρότητας από την 8^η εβδομάδα πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού και 8 εβδομάδες μετά τον τοκετό (ή 12 εβδομάδες σε περίπτωση γέννησης με καισαρική τομή, πρόωρου ή/και πολλαπλού τοκετού). Κατά τη διάρκεια της άδειας, οι γυναίκες δικαιούνται **επίδομα μητρότητας**.

Άδεια πατρότητας

Οι μισθωτοί πατέρες δικαιούνται άδεια πατρότητας διάρκειας 1 μηνός από την ημερομηνία γέννησης του παιδιού έως το τέλος της περιόδου της άδειας μητρότητας. Κατά τη διάρκεια της άδειάς τους, δικαιούνται **επίδομα οικογενειακού χρόνου** (Familienzeitbonus) ύψους €22,60 ανά ημέρα (περίπου €700 συνολικά).

Γονική άδεια

Η γονική άδεια μπορεί να ληφθεί μέχρι την ηλικία των 2 ετών του παιδιού και αρχίζει μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας ή ακολουθεί την περίοδο γονικής άδειας που έχει λάβει ο άλλος γονέας και κατά τη διάρκειά της ο γονέας δεν λαμβάνει μισθό, αλλά μπορεί να υποβάλει αίτηση για **επίδομα φροντίδας παιδιού**. Σε ορισμένες περιπτώσεις μονογονεϊκών οικογενειών η περίοδος λήψης επιδόματος φροντίδας παιδιού μπορεί να παραταθεί έως και 91 ημέρες πλέον της επιλεγμένης περιόδου.

Άδεια φροντίδας

Οι εργαζόμενοι δικαιούνται να λαμβάνουν άδεια φροντίδας μετ' απολαβών για μέγιστη διάρκεια 1 εβδομάδας ανά εργασιακό έτος σε περίπτωση ασθένειας του παιδιού.

Οικογενειακό επίδομα

Το οικογενειακό επίδομα παρέχεται στους γονείς μέχρι το παιδί τους να κλείσει τα 18. Μπορεί να παραταθεί κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης του παιδιού έως τα 24 τους και σε ορισμένες περιπτώσεις έως τα 25.

Παρεμβάσεις στην πρώιμη παιδική ηλικία

Πρόκειται για κατ' οίκον επισκέψεις από επαγγελματίες, όπως λειτουργούς υγείας και κοινωνικούς λειτουργούς, με σκοπό την προαγωγή της υγείας των βρεφών και νηπίων και των γονέων τους.

Βρεφονηπιακοί σταθμοί

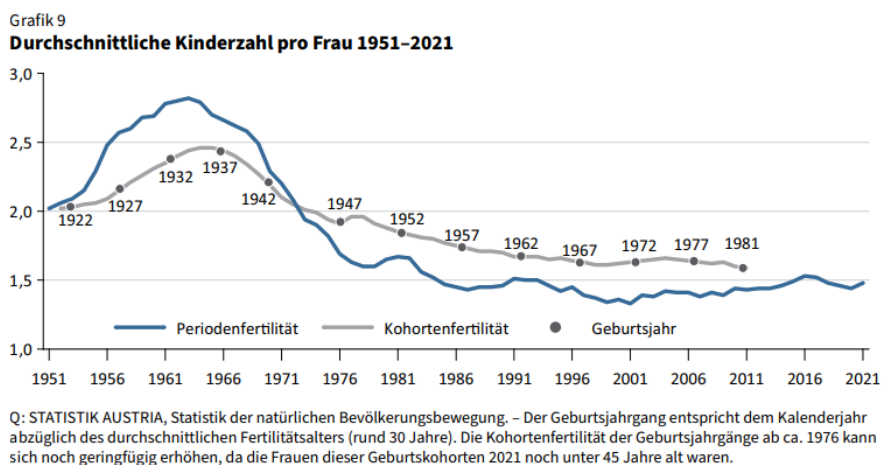
Η φοίτηση παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών που φοιτούν στο τελευταίο έτος πριν από την είσοδό τους στο νηπιαγωγείο σε βρεφοκομικούς σταθμούς μέχρι 20 ώρες την εβδομάδα, χωρίς παροχή γεύματος, παρέχεται δωρεάν.

Ο ακόλουθος πίνακας της Στατιστικής Υπηρεσίας της Αυστρίας παρουσιάζει τις γεννήσεις από το 1990 έως το 2021³:

Jahr	Insgesamt
1990	90 454
2000	78 268
2010	78 742
2011	78 109
2012	78 952
2013	79 330
2014	81 722
2015	84 381
2016	87 675
2017	87 633
2018	85 535
2019	84 952
2020	83 603
2021	86 078

³ <https://www.statistik.at/en/about-us/organisation>

Ο μέσος αριθμός παιδιών ανά μητέρα από το 1957 έως το 2021 αποτυπώνεται στο ακόλουθο γράφημα⁴:

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία της Αυστρίας, το 2022 γεννήθηκαν συνολικά 82 198 παιδιά, 4,5% λιγότερα από ό,τι το 2021. Περισσότερες λεπτομέρειες γι' αυτό το θέμα και τον αντίκτυπο του COVID στις γεννήσεις εντοπίζονται στην ιστοσελίδα: <https://www.statistik.at/fileadmin/announcement/2023/02/20230220Geburtenbilanz2022EN.pdf>.

Βέλγιο

Στο Βέλγιο λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα για αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας:

Άδεια μητρότητας

Η άδεια μητρότητας διαρκεί 15 εβδομάδες, αυξάνεται σε 17 εβδομάδες σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού και μπορεί να παραταθεί έως και 19 εβδομάδες. Πριν από τον τοκετό, χορηγείται προγεννητική άδεια 6 εβδομάδων, από την οποία οι 5 εβδομάδες δυνατόν να προστεθούν στη μεταγεννητική άδεια.

Κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας, οι μητέρες λαμβάνουν επίδομα μητρότητας,

⁴ https://www.statistik.at/fileadmin/user_upload/Demographisches-JB-2021_Web-barrierefrei.pdf

το οποίο υπολογίζεται σε ποσοστό του μισθού τους⁵.

Υποστήριξη θηλασμού

Μετά την άδεια μητρότητας και την επιστροφή στην εργασία, οι μητέρες έχουν δικαίωμα 1-2 διαλειμμάτων διάρκειας 30 λεπτών (αναλόγως των ωρών εργασίας τους), για να θηλάσουν το παιδί τους, έως και 9 μήνες μετά τη γέννηση του παιδιού.

Άδεια πατρότητας και άδεια συν-γονέα

Οι πατέρες και οι συν-γονείς μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να λάβουν άδεια πατρότητας 20 ημερών, η οποία πρέπει να ληφθεί εντός 4 μηνών από τη γέννηση του παιδιού. Κατά τη διάρκεια των 3 πρώτων ημερών της εν λόγω άδειας, ο εργοδότης καταβάλλει ολόκληρο τον μισθό, ενώ οι επόμενες ημέρες αποζημιώνονται από το Ταμείο Ασφάλισης Υγείας έως και κατά 82% του ακαθάριστου μισθού.

Βουλγαρία

Στη Βουλγαρία εφαρμόζεται οριζόντια προσέγγιση για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος με ανάπτυξη δράσεων σε πολλούς τομείς. Στόχος είναι η επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης του πληθυσμού και η σταθεροποίησή του μακροπρόθεσμα, διασφαλίζοντας υψηλής ποιότητας ανθρώπινο κεφάλαιο, συμπεριλαμβανομένων της υγείας, της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων των πολιτών.

Ένας από τους κύριους οικονομικούς τομείς που έχει ορατές επιπτώσεις στις δημογραφικές προκλήσεις είναι η αγορά εργασίας. Προγράμματα και μέτρα απασχόλησης δίνουν προτεραιότητα σε άνεργους γονείς με μικρά παιδιά.

Το έργο «Γονείς στην Απασχόληση+» υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (HRD P) 2021-2027 με σκοπό την ενίσχυση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής των γονέων, παρέχοντας δωρεάν φροντίδα παιδιών (baby sitter). Μέχρι τον Οκτώβρη του 2023, είχαν

⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1102&langId=en&intPageId=4415>

υποβληθεί 1 844 αιτήσεις από γονείς και 1 434 αιτήσεις από ανέργους που επιθυμούσαν να αναλάβουν τη φροντίδα παιδιών.

Η χορήγηση οικογενειακών επιδομάτων βάσει του περί Οικογενειακών Επιδομάτων Νόμου (FAA) αποτελεί σημαντικό μέτρο για τη στήριξη των οικογενειών με παιδιά, χωρίς όμως η νομοθεσία να αποσκοπεί στην προώθηση ή την αύξηση των γεννήσεων συγκεκριμένα και ονομαστικά.

Τα οικογενειακά επιδόματα είναι εφάπαξ και μηνιαία και χορηγούνται χωρίς εισοδηματικά κριτήρια (επίδομα τοκετού, βοήθημα για την υιοθεσία παιδιού, επίδομα για την ανατροφή διδύμων, επίδομα για την ανατροφή παιδιού από μητέρα μαθήτρια/φοιτήτρια που σπουδάζει σε κανονική μορφή εκπαίδευσης, βοήθημα σε μαθητές που εγγράφονται στην πρώτη τάξη ή εγγράφονται ή συνεχίζουν τις σπουδές τους στη δεύτερη, τρίτη και τέταρτη τάξη, βοήθημα σε μαθητές που εγγράφονται στην όγδοη τάξη, επίδομα για δωρεάν μετακίνηση μία φορά τον χρόνο με σιδηροδρομικές και λεωφορειακές συγκοινωνίες εντός της Βουλγαρίας για τις πολύτεκνες μητέρες, επιδόματα για την ανατροφή παιδιού με μόνιμη αναπηρία και επιδόματα σε παιδί που δεν έχει δικαίωμα σε σύνταξη κληρονομιάς από αποβιώσαντα γονέα).

Το οικογενειακό εισόδημα λαμβάνεται ως κριτήριο μόνο για το επίδομα εγκυμοσύνης, τα μηνιαία επιδόματα για την ανατροφή παιδιού έως την ηλικία του 1 έτους και τα μηνιαία επιδόματα για την ανατροφή παιδιού έως 20 ετών μέχρι την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον περί προστασίας του Παιδιού Νόμο, με σκοπό την πρόληψη της εγκατάλειψης και την επανένταξη, παρέχεται οικονομική ενίσχυση, για να βοηθηθούν τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο και οι γονείς ή τα άτομα που τα φροντίζουν.

Οι πολιτικές που αποσκοπούν στη στήριξη των οικογενειών με παιδιά δεν σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, αλλά επιδρούν αποτελεσματικά σε συνάρτηση με άλλες πολιτικές, που σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια, φορολογικά οφέλη, καθώς και ποιοτική υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, στεγαστική πολιτική κ.λπ.

Γαλλία

Η γαλλική κυβέρνηση, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους που διαχειρίζονται την κοινωνική ασφάλιση και τις ενώσεις οι οποίες εκπροσωπούν τις οικογένειες, εφαρμόζουν την οικογενειακή πολιτική, η οποία έχει πολυάριθμους στόχους, μεταξύ των οποίων είναι η ανανέωση των γενεών μέσω μιας πολιτικής στήριξης του ποσοστού των γεννήσεων και η διατήρηση του βιοτικού επιπέδου των οικογενειών. Οι μηχανισμοί της γαλλικής οικογενειακής πολιτικής διακρίνονται στις έξι ακόλουθες κατηγορίες:

Οικογενειακές οικονομικές παροχές

Μεταξύ αυτών των παροχών, περιλαμβάνονται το οικογενειακό επίδομα, που χορηγείται από το 2^ο παιδί, το επίδομα φροντίδας παιδιού, το συμπληρωματικό επίδομα, το επίδομα στέγασης, το επίδομα οικογενειακής υποστήριξης, το επίδομα επιστροφής στο σχολείο, το εκπαιδευτικό επίδομα για παιδιά με αναπηρία και το ημερήσιο επίδομα για τη γονική παρουσία.

Φορολογική ενίσχυση

Η προοδευτικότητα του φόρου εισοδήματος ευνοεί τις οικογένειες με τα χαμηλότερα εισοδήματα και κυρίως τις μονογονεϊκές οικογένειες, με ένα σημαντικό μέρος του εισοδήματος να παραμένει αφορολόγητο. Ο υπολογισμός του φόρου λαμβάνει υπόψη τον αριθμό των εξαρτώμενων μελών μέσω του μηχανισμού του «οικογενειακού πηλίκου». Έτσι, το φορολογούμενο εισόδημα διαιρείται με έναν αριθμό μεριδίων που αντικατοπτρίζουν τη σύνθεση της οικογένειας.

Δομές προσχολικής φροντίδας

Το κράτος και τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης επιδοτούν τους βρεφονηπιακούς σταθμούς. Η επιδότηση παρέχεται από τους δήμους και τα ταμεία οικογενειακών επιδομάτων.

Ενισχύσεις για παιδιά/εφήβους

Πρόκειται για την παιδική πρόνοια, την προσχολική και βρεφονηπιακή φροντίδα, τις υποτροφίες και την κοινωνική ασφάλιση των φοιτητών.

Υπηρεσίες για αντιμετώπιση της επισφάλειας

Διαμορφώνονται ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας και περιλαμβάνουν το ενεργό εισόδημα αλληλεγγύης, την καθολική υγειονομική κάλυψη και τη συμπληρωματική υγειονομική βοήθεια.

Οικογενειακά δικαιώματα συνταξιοδότησης

Αποσκοπούν στη μερική αντιστάθμιση των μειωμένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των γονέων που συνδέονται με τη χαμηλή επαγγελματική δραστηριότητα.

Η Γαλλία παρουσιάζει συνεχή μείωση του ποσοστού των γεννήσεων από το 2011 σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INSEE). Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023, σημειώθηκαν 334 000 γεννήσεις, δηλαδή 25 000 λιγότερες από το 2022 κατά την ίδια περίοδο.

Ελλάδα

Το δημογραφικό πρόβλημα αντιμετωπίζεται με διάφορες πολιτικές, που αποσκοπούν στη στήριξη της οικογένειας, στην αύξηση της γυναικείας απασχόλησης και στη μείωση της υπογεννητικότητας.

Υπάρχει σειρά από **φοροαπαλλαγές και οικονομικές διευκολύνσεις**. Σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 29 του Νόμου 4172/2013, όσο περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα έχει κάποιος τόσο περισσότερο μειώνεται ο φόρος εισοδήματος για μισθωτούς, συνταξιούχους και αγρότες. Επιπλέον, ο Νόμος 2859/2000 θέτει μειωμένο συντελεστή φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) σε προϊόντα βρεφικής και παιδικής φροντίδας. Επιπρόσθετα, η επιβολή φόρου πολυτελούς διαβίωσης δεν εφαρμόζεται σε επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης πολυτέκνων με τουλάχιστον 4 εξαρτώμενα τέκνα, ενώ εφαρμόζεται παράλληλα μειωμένο κόμιστρο για τα αστικά και υπεραστικά λεωφορεία.

Άλλες πολιτικές σχετικές με το δημογραφικό πρόβλημα είναι οι ακόλουθες:

Επίδομα τέκνου

Το ποσό του επιδόματος τέκνου εξαρτάται από τον αριθμό των παιδιών και το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (Νόμος 4512/2018, άρθρο 214).

Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα

Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα στηρίζει τις οικογένειες που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας (Νόμος 4389/2016, άρθρο 235) και το ύψος του εξαρτάται από το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα και την περιουσία του κάθε δικαιούχου⁶. Η στήριξη αυτή περιλαμβάνει οικονομική επιδότηση και πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες.

Επίδομα στέγασης

Το επίδομα στέγασης αφορά νοικοκυριά τα μέλη των οποίων διαμένουν σε ενοικιαζόμενη κατοικία ή έχουν λάβει στεγαστικό δάνειο για την αγορά της πρώτης τους κατοικίας. Ο αριθμός των δικαιούχων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 600 000 νοικοκυριά και η συμμετοχή τους εξαρτάται από το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα και την περιουσία τους (άρθρο 3, Νόμος 4472/2017).

Πρόσβαση σε βρεφονηπιακούς σταθμούς

Η πρόσβαση βρεφών και νηπίων σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας μπορεί να πραγματοποιηθεί με την παροχή κουπονιών (άρθρο 104, Νόμος 4941/2022).

Ετήσια στήριξη οικογενειών που ζουν σε ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές

Οικογένειες που τα μέλη τους είναι Έλληνες πολίτες ή πολίτες της ΕΕ και ζουν σε ορεινή ή μειονεκτική περιοχή για τουλάχιστον 2 έτη δικαιούνται ετήσια οικονομική ενίσχυση, η οποία εξαρτάται από την περιουσία και το εισόδημα των οικογενειών (άρθρο 6, Νόμος 4701/2020).

⁶ <https://keaprogram.gr/pubnr/>

Επίδομα αναδοχής

Το επίδομα αναδοχής καταβάλλεται κατά τη διάρκεια της περιόδου αναδοχής παιδιού (Νόμος 4538/2018)⁷.

Επίδομα τοκετού

Το επίδομα τοκετού ανέρχεται στις €2.000 ανά παιδί και χορηγείται σε δύο ίσες καταβολές, νοουμένου ότι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τις €40.000.

Δημιουργία χώρων φιλοξενίας βρεφών σε επιχειρήσεις

Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στην παροχή επιτόπιας φύλαξης των παιδιών ηλικίας 6 μηνών έως 2,5 ετών κατά τις ώρες εργασίας των γονέων τους. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων χρηματοδοτεί επιχειρήσεις για τη δημιουργία και τον εξοπλισμό χώρου φύλαξης παιδιών (Νόμος 4921/2022).

«Νταντάδες της γειτονιάς»

Η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων διαχειρίζεται τη δράση «Νταντάδες της Γειτονιάς». Σύμφωνα με αυτήν, επιμελητές φροντίζουν βρέφη ηλικίας 2 μηνών έως 2,5 ετών, ενώ παρέχεται οικονομική στήριξη σε εργαζόμενους γονείς, μονογονεϊκές οικογένειες, ανάδοχους γονείς και γενικά στην οικογένεια για τη φροντίδα του παιδιού. Η δράση υλοποιείται πιλοτικά σε επιλεγμένες περιοχές της Ελλάδας και στη συνέχεια θα εφαρμοστεί σταδιακά σε όλη την επικράτεια⁸.

Απαγόρευση τερματισμού εργασίας

Σύμφωνα με το άρθρο 281 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου, απαγορεύεται η καταγγελία της σύμβασης εργασίας μιας εργαζομένης κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της και για 18 μήνες μετά τον τοκετό, καθώς και κατά την απουσία της λόγω ασθένειας που οφείλεται στην κύηση ή τον τοκετό. Επίσης, απαγορεύεται η

⁷ <https://opeka.gr/oikogeneies/epidoma-anadochis/plirofories/>

⁸ <https://ypergasias.gov.gr/isotita-ton-fylon/programma-ntantades-tis-geitonias/>

καταγγελία της σύμβασης εργασίας ενός πατέρα για 6 μήνες μετά τον τοκετό, εκτός εάν υπάρχει σημαντικός λόγος.

Άδεια μητρότητας

Η άδεια μητρότητας διαρκεί 17 εβδομάδες και παρέχεται σε εργαζόμενες έγκυες, είτε με μόνιμη σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου είτε ορισμένου χρόνου. Περιλαμβάνει 8 εβδομάδες πριν από τον τοκετό και 9 εβδομάδες μετά. Υπάρχει επίσης πρόβλεψη για πρόσθετη άδεια φροντίδας παιδιού μετά το πέρας της άδειας μητρότητας, η οποία κατανέμεται συνήθως με τη μορφή μειωμένων ωρών εργασίας⁹. Η άδεια μητρότητας διαρκεί 5 μήνες με πλήρεις αποδοχές για κάθε έγκυο εργαζόμενη στον δημόσιο τομέα¹⁰. Κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας παραχωρείται **επίδομα μητρότητας**.

Ειδική παροχή προστασίας μητρότητας

Εργαζόμενη μητέρα ασφαλισμένη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούται ειδική άδεια προστασίας μητρότητας διάρκειας 9 μηνών μετά τη λήξη της άδειας λοχείας και της ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο άδειας (άρθρο 142, Νόμος 3655/2008).

Άδεια πατρότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 27 του Νόμου 4808/2021, κάθε εργαζόμενος πατέρας δικαιούται άδεια πατρότητας διάρκειας 14 εργάσιμων ημερών, με αποδοχές εντός 30 ημερών από την ημερομηνία τοκετού. Η άδεια αυτή μπορεί να αρχίσει 2 ημέρες πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού.

Εσθονία

Στην Εσθονία, σύμφωνα με το ποσοστό γεννητικότητας, αντιστοιχεί περίπου 1,5 παιδί ανά γυναίκα, με μόνο το 7% να προτιμά την ατεκνία ή την απόκτηση 1 μόνο παιδιού. Διάφορες έρευνες κατέδειξαν ότι τα οικογενειακά επιδόματα μειώνουν τη φτώχεια, αλλά μπορεί να μειώσουν και τα κίνητρα για εργασία, όταν είναι υψηλά.

⁹ <https://www.hli.gov.gr/ergasiakes-scheseis/nomothesia-ergasiakes-scheseis/adeies-ergasiakes-scheseis/adeies-gia-tin-prostasia-tis-oikogeneias/adeia-frontidas-teknou>

¹⁰ <https://www.ypes.gr/dieykolynseis-mitrotitas-kai-anatrofis-teknoy-2/>

Μέτρα όπως οι επιδοτήσεις για παιδιά διαφορετικών ηλικιών έχουν διαφορετικές επιδράσεις, ενώ το κόστος των νηπιαγωγείων είναι σημαντικό για τις οικογένειες.

Μηνιαία κρατικά οικογενειακά επιδόματα

Επίδομα τέκνου

Το επίδομα τέκνου παρέχεται έως τα 19 έτη του παιδιού. Ανέρχεται στα €80 για το 1^ο και 2^ο παιδί και στα €100 για το 3^ο και κάθε επόμενο παιδί. Παρέχεται επίσης σε παιδιά μετά τα 19 τους, αν φοιτούν σε εκπαιδευτικό ίδρυμα. Επίσης, καταβάλλεται **επίδομα τέκνου μονογονεϊκής οικογένειας** ύψους €80 από τη γέννηση του παιδιού ή από την ημερομηνία κήρυξης του γονέα ως φυγόδικου.

Επίδομα κηδεμονίας

Το επίδομα κηδεμονίας παρέχεται στον κηδεμόνα του παιδιού, αν οι γονείς αδυνατούν να το φροντίσουν. Η λήψη αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης για την κηδεμονία και τερματίζεται τον επόμενο μήνα, μετά το πέρας αυτής. Το ποσό του επιδόματος ανέρχεται στα €240.

Επίδομα για πολύτεκνες οικογένειες

Μέχρι το τέλος του 2023, το επίδομα πολυτέκνων για οικογένειες με 3 έως 6 παιδιά ήταν €650, ενώ για 7 ή περισσότερα παιδιά ήταν €850. Το Εσθονικό Κοινοβούλιο (Riigikogu) ψήφισε νόμο σύμφωνα με τον οποίο, από τις αρχές του 2024, το επίδομα για οικογένειες με 3 έως 6 παιδιά θα είναι €450 μηνιαίως και με 7 ή περισσότερα παιδιά θα είναι €650.

Επίδομα για πολλαπλό τοκετό 3 ή περισσότερων παιδιών

Σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού, ένας από τους γονείς ή κηδεμόνας λαμβάνει επίδομα €1.000 μέχρι την ηλικία των 18 ετών των παιδιών.

Κρατικές ενιαίες οικογενειακές επιδοτήσεις

Επίδομα τοκετού

Ο γονέας, θετός γονέας, κηδεμόνας ή ανάδοχος γονέας λαμβάνει επίδομα τοκετού ύψους €320 για κάθε παιδί, εκτός αν έχει ήδη λάβει επίδομα για το ίδιο παιδί. Το

επίδομα παρέχεται ακόμη και σε περίπτωση γέννας νεκρού παιδιού. Σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού 3 ή περισσότερων παιδιών, το ποσό ανέρχεται στα €1.000 για κάθε παιδί.

Επίδομα υιοθεσίας

Ο θετός γονέας λαμβάνει επίδομα υιοθεσίας ύψους €32 για κάθε υιοθετούμενο τέκνο.

Γονικά επιδόματα

Άτομα που ανατρέφουν παιδί κάτω των 3 ετών ή υιοθετούν παιδί δικαιούνται γονικά επιδόματα μέχρι και για 605 για ημερολογιακές ημέρες ως ακολούθως:

1. Επίδομα μητρότητας

Το επίδομα μητρότητας παρέχεται για προσωρινή απουσία της μητέρας από την εργασία της έως και για 70 ημέρες πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού. Αν ο τοκετός συμβεί νωρίτερα, η μητέρα λαμβάνει επίδομα μητρότητας για 100 ημέρες από την ημερομηνία τοκετού ή από την επόμενη ημέρα, αν εργαζόταν κατά τον τοκετό. Αν ο τοκετός συμβεί μετά τις 70 ημέρες πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία, το επίδομα ξεκινά από την ημερομηνία τοκετού.

2. Γονικό επίδομα για τους πατέρες

Ο πατέρας λαμβάνει γονικό επίδομα κατά την άδεια πατρότητας, το οποίο αρχίζει 30 ημέρες πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού.

3. Κοινή γονική παροχή

Ο γονέας 1 παιδιού μπορεί να λάβει κοινή γονική παροχή για 475 ημέρες μετά τη λήξη του δικαιώματος παροχής μητρότητας ή πατρότητας. Σε περίπτωση θανάτου ή αδυναμίας φροντίδας από τον άλλο γονέα, ο/η σύζυγος έχει επίσης δικαίωμα σε κοινή γονική παροχή. Μητέρες που δεν έλαβαν επίδομα μητρότητας πριν από τον τοκετό δικαιούνται κοινή γονική παροχή για 515 ημέρες.

4. Γονική παροχή για θετούς γονείς

Ο θετός ή ανάδοχος γονέας λαμβάνει γονική παροχή για θετούς γονείς για 70 ημερολογιακές ημέρες εντός 6 μηνών από την ημερομηνία ισχύος της απόφασης υιοθεσίας ή της σύναψης σύμβασης ανάδοχου γονέα.

Επίδομα διατροφής

Το επίδομα διατροφής αποτελεί προσωρινό κρατικό επίδομα που καταβάλλεται σε ανήλικο ο γονέας ή οι γονείς του οποίου δεν συμμορφώνονται με την υποχρέωση διατροφής. Παρέχεται για 150 ημέρες και το ποσό του ανέρχεται στα €100 μηνιαίως.

Άλλα μέτρα πέραν του περί Οικογενειακών Παροχών Νόμου

Συμπληρωματική εισφορά στο υποχρεωτικό συνταξιοδοτικό ταμείο κατά τη λήψη γονικής παροχής

Συμπληρωματική εισφορά κατά 4% του μέσου μηνιαίου εισοδήματος σε συνταξιοδοτικό ταμείο καταβάλλονται για γονέα παιδιού ηλικίας έως 3 ετών.

Απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος για γονική παροχή

Ο γονέας μπορεί να υποβάλει αίτηση για εφαρμογή, αλλαγή ή κατάργηση της απαλλαγής από τον φόρο εισοδήματος κάθε μήνα για το γονικό επίδομα.

Επίδομα τέκνου κατά τη στρατιωτική θητεία του γονέα

Γονέας εθνοφρουρός δικαιούται μηνιαίο επίδομα ύψους €900 για την περίοδο που ασκεί τη στρατιωτική του θητεία.

Επίδομα τέκνου με αναπηρία

Το επίδομα αυτό καταβάλλεται μηνιαίως μέχρι την ηλικία των 16 ετών ως ακολούθως: Σε τέκνο με μέτρια αναπηρία €138,08, με σοβαρή αναπηρία ή με διάγνωση σπάνιας ασθένειας €161,09 και με βαριά αναπηρία €241,64.

Γονική άδεια

Και οι δύο γονείς δικαιούνται γονική άδεια για 10 εργάσιμες ημέρες ανά παιδί, με μέγιστο αριθμό τις 30 ημέρες τον χρόνο, έως την ηλικία των 14 ετών του παιδιού. Η χρήση της γονικής άδειας είναι ευέλικτη και ατομική για κάθε γονέα. Κατά τη διάρκεια

της εν λόγω άδειας, οι γονείς λαμβάνουν επίδομα (περί Οικογενειακών Παροχών Νόμος). Επιπλέον, οι γονείς παιδιού με αναπηρία δικαιούνται γονική άδεια διάρκειας 1 εργάσιμης ημέρας τον μήνα μέχρι την ηλικία των 18 ετών του παιδιού, κατά την οποία λαμβάνουν επίσης επίδομα.

Επίδομα εκπαίδευσης

Το επίδομα εκπαίδευσης καταβάλλεται μηνιαίως (εκτός Ιούλιο και Αύγουστο) σε μη εργαζόμενο μαθητή με αναπηρία ο οποίος φοιτά σε ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή σε επαγγελματική σχολή ή σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανάλογα με τις πρόσθετες εκπαιδευτικές δαπάνες λόγω της αναπηρίας του.

Γονική άδεια χωρίς αποδοχές

Ο εργαζόμενος γονέας έχει το δικαίωμα να λάβει γονική άδεια χωρίς αποδοχές έως και για 10 εργάσιμες ημέρες κάθε ημερολογιακού έτους μέχρι την ηλικία των 14 ετών του παιδιού ή μέχρι την ηλικία των 18 ετών σε περίπτωση ανάπηρου παιδιού.

Επίδομα φροντίδας

Το επίδομα φροντίδας καταβάλλεται στους γονείς σε περίπτωση προσωρινής απουσίας από την εργασία τους ως εξής:

1. Για φροντίδα παιδιού κάτω των 12 ετών ή ασφαλισμένου με αναπηρία κάτω των 19 ετών, μέχρι 14 συνεχόμενες ημέρες.
2. Για φροντίδα παιδιού κάτω των 12 ετών, μέχρι 60 συνεχόμενες ημέρες, εάν η αιτία είναι κακοήθης όγκος και αρχίζει θεραπεία σε νοσοκομείο.
3. Για φροντίδα μέλους της οικογένειας που νοσεί στο σπίτι, μέχρι 7 συνεχόμενες ημέρες.
4. Για φροντίδα παιδιού κάτω των 3 ετών ή παιδιού με αναπηρία κάτω των 16 ετών, για 10 συνεχόμενες ημέρες, όταν ο φροντιστής είναι άρρωστος ή λαμβάνει μαιευτική φροντίδα.

Το ποσό του επιδόματος ανέρχεται στο 80% του μέσου εισοδήματος επί του οποίου καταβάλλεται φόρος εισοδήματος ανά ημέρα.

Παροχή οδοντιατρικής περίθαλψης

Το επίδομα οδοντιατρικής περίθαλψης ανέρχεται στα €85 ετησίως για τις εγκύους και τις μητέρες παιδιών ηλικίας κάτω του 1 έτους. Επίσης, το Εσθονικό Ταμείο Ασφάλισης Υγείας (EHIF) καλύπτει την οδοντιατρική περίθαλψη για ασφαλισμένους κάτω των 19 ετών. Εάν η ανάγκη θεραπείας προέκυψε κατά την τελευταία επίσκεψη πριν από την ηλικία των 19 ετών, παρέχεται δωρεάν οδοντιατρική περίθαλψη για 1 μόνο έτος, αφού το παιδί έχει συμπληρώσει την ηλικία των 19 ετών.

Ασφαλιστική κάλυψη υγείας

Όλα τα παιδιά κάτω των 19 ετών και οι έγκυες γυναίκες που ζουν στην Εσθονία έχουν ασφαλιστική κάλυψη υγείας. Επίσης, το EHIF επιστρέφει μέρος του ποσού των συνταγογραφούμενων φαρμάκων του παιδιού, των ιατρικών τροφίμων (π.χ. βρέφος χρειάζεται ιατρικές τροφές λόγω αλλεργίας) και ορισμένων ιατρικών ειδών.

Αποζημίωση φαρμακευτικών προϊόντων που σχετίζονται με την τεχνητή γονιμοποίηση

Οι υπηρεσίες εξωσωματικής γονιμοποίησης (IVF) και εμβρυομεταφοράς και τα φαρμακευτικά προϊόντα χρηματοδοτούνται πλήρως από το EHIF για γυναίκες ηλικίας έως 40 ετών.

Σύνταξη επιζώντων

Μετά τον θάνατο ενός ατόμου, τα μέλη της οικογένειας που συντηρούνταν από αυτόν λαμβάνουν σύνταξη επιζώντος.

Δωρεάν σχολικό γεύμα

Μαθητές στη βασική και δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε δημόσια και ιδιωτικά σχολεία δικαιούνται κάλυψη των εξόδων σχολικού γεύματος. Αυτή η παροχή κατανέμεται με βάση τον αριθμό των μαθητών και την υπολογιζόμενη τιμή του γεύματος ανά μαθητή.

Δωρεάν εκπαίδευση

Τα παιδιά φοιτούν δωρεάν στη βασική, ανώτερη δευτεροβάθμια ή επαγγελματική εκπαίδευση, εκτός αν οι γονείς επιλέξουν ιδιωτικό σχολείο. Και η τριτοβάθμια

εκπαίδευση είναι δωρεάν, εφόσον ο φοιτητής παρακολουθεί πρόγραμμα σπουδών στην Εσθονία και συγκεντρώνει τις απαιτούμενες πιστωτικές μονάδες. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν υπάρχουν δίδακτρα εντός της κανονικής διάρκειας του προγράμματος σπουδών.

Κοινωνική αποκατάσταση παιδιών

Η Υπηρεσία Κοινωνικής Αποκατάστασης υποστηρίζει οικογένειες με παιδιά που έχουν ειδικές ανάγκες, παρέχοντας διδασκαλία και συμβουλές σε γονείς και παιδιά. Συντονίζει διάφορες υπηρεσίες για τη βελτίωση της καθημερινότητάς τους (π.χ. άτομο υποστήριξης, λογοθεραπευτής, δάσκαλος ειδικής αγωγής).

Ιρλανδία

Η Ιρλανδία δεν έχει ως στόχο την αύξηση του ποσοστού των γεννήσεων, αφού διαθέτει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά γεννητικότητας στην Ευρώπη σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική Μητρότητας για την περίοδο 2016-2026, αν και προβλέπεται ότι ο αριθμός των γεννήσεων θα συνεχίσει να μειώνεται μέχρι το τέλος της επόμενης δεκαετίας. Παρ' όλα αυτά, εφαρμόζονται διάφορα μέτρα στήριξης των οικογενειών ως ακολούθως:

Επίδομα τέκνου

Το επίδομα τέκνου καταβάλλεται μηνιαία για κάθε παιδί κάτω των 16 ετών ή κάτω των 18 ετών, εάν σπουδάζει ή εκπαιδεύεται με πλήρες ωράριο ή έχει αναπηρία και δεν μπορεί να συντηρηθεί μόνο του, το οποίο ζει με τον αιτητή και συντηρείται από αυτόν.

Εθνικό Πρόγραμμα Παιδικής Μέριμνας

Το Εθνικό Πρόγραμμα Παιδικής Μέριμνας βοηθά τους γονείς να καλύψουν τα έξοδα παιδικής μέριμνας για παιδιά ηλικίας μεταξύ 24 εβδομάδων και 15 ετών.

Εθνικό Πρόγραμμα Φροντίδας και Εκπαίδευσης (ECCE)

Το ECCE αποτελεί ένα δωρεάν πρόγραμμα προσχολικής εκπαίδευσης που παρέχεται σε όλα τα επιλέξιμα παιδιά για έως και 2 χρόνια πριν από την έναρξη του

δημοτικού σχολείου. Τα παιδιά μπορούν να ξεκινήσουν το πρόγραμμα από την ηλικία των 2 ετών και 8 μηνών και να το συνεχίσουν μέχρι τη μετάβασή τους στο δημοτικό σχολείο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν είναι μεγαλύτερα από 5 ετών και 6 μηνών στο τέλος του προσχολικού έτους. Το πρόγραμμα προσφέρεται για 3 ώρες την ημέρα και 5 ημέρες την εβδομάδα κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Επίδομα μητρότητας

Το επίδομα μητρότητας παρέχεται κατά την άδεια μητρότητας, καλύπτεται από την Κοινωνική Ασφάλιση, που σχετίζεται με τις αποδοχές (PRSI), καταβάλλεται για 26 εβδομάδες (156 ημέρες) και ανέρχεται στα €262 την εβδομάδα. Μετά τη λήξη της άδειας, μπορεί να ληφθεί άδεια μητρότητας 16 εβδομάδων χωρίς αποδοχές.

Επίδομα πατρότητας

Το επίδομα πατρότητας καταβάλλεται κατά την άδεια πατρότητας, καλύπτεται από την Κοινωνική Ασφάλιση, που σχετίζεται με τις αποδοχές (PRSI), διαρκεί 2 συνεχόμενες εβδομάδες και ανέρχεται στα €262 την εβδομάδα. Η άδεια μπορεί να ξεκινήσει ανά πάσα στιγμή εντός των πρώτων 6 μηνών μετά τον τοκετό ή την υιοθεσία του παιδιού.

Γονικό επίδομα

Το γονικό επίδομα παρέχει πληρωμή 7 συνεχόμενων ή ξεχωριστών εβδομάδων σε κάθε γονέα παιδιού ηλικίας κάτω των 2 ετών ή κατά τα 2 έτη μετά από υιοθεσία ο οποίος βρίσκεται σε γονική άδεια για τη φροντίδα του παιδιού του και καλύπτεται από την Κοινωνική Ασφάλιση (PRSI). Το γονικό επίδομα ανέρχεται στα €262 την εβδομάδα.

Επίδομα υιοθεσίας

Το επίδομα υιοθεσίας καταβάλλεται κατά την άδεια υιοθεσίας και καλύπτεται από την Κοινωνική Ασφάλιση (PRSI). Το ύψος του επιδόματος ανέρχεται στα €262 την εβδομάδα.

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση 2022 της Κεντρικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο αριθμός των καταγεγραμμένων γεννήσεων συνεχίζει να μειώνεται. Κατά το 2022,

έχουν καταγραφεί 57 540 γεννήσεις, δηλαδή παρουσιάστηκε μείωση κατά 1,5% σε σχέση με το 2021 και πτώση κατά 20% από το 2012. Ο ετήσιος ρυθμός γεννήσεων το 2022 ήταν 11,3 ανά 1 000 κατοίκους συγκριτικά με 15,7 το 2012. Το πρώτο τρίμηνο του 2023, ο αριθμός των γεννήσεων μειώθηκε κατά 13,4% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2022. Παρ' όλα αυτά, το ποσοστό των γεννήσεων παραμένει υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Για παράδειγμα, ο συνολικός δείκτης γονιμότητας ήταν 1,78 το 2021 σε σύγκριση με τον μέσο όρο 1,53 στην ΕΕ.

Ισπανία

Τα μέτρα για αύξηση της γεννητικότητας και για στήριξη των οικογενειών έχουν μεγάλη σημασία για τον σχεδιασμό των πολιτικών στην Ισπανία.

Ο Οργανικός Νόμος 3/2007 για την ισότητα των φύλων απαγορεύει τη δυσμενή μεταχείριση των γυναικών λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, θεωρώντας την άμεση διάκριση λόγω φύλου. Επίσης, προστατεύει τη μητρότητα και θεσπίζει μέτρα για την επαγγελματική, προσωπική και οικογενειακή ζωή των γυναικών και των ανδρών, προωθώντας την κοινή ευθύνη στα οικιακά καθήκοντα και στη φροντίδα της οικογένειας. Οι άδειες μητρότητας και πατρότητας, καθώς και τα επιδόματα μητρότητας και πατρότητας χορηγούνται με σκοπό την ισορροπημένη κατανομή των οικογενειακών ευθυνών.

Σύμφωνα με το βασιλικό διάταγμα-Νόμο 6/2019, διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση και οι ίσες ευκαιρίες μεταξύ γυναικών και ανδρών στην απασχόληση. Η διάταξη αυτή θεσπίζει την εξίσωση της άδειας πατρότητας και μητρότητας, με τους δύο γονείς να μπορούν να απολαμβάνουν 16 εβδομάδες άδειας πατρότητας και μητρότητας. Η άδεια μπορεί να κατανεμηθεί ως εξής:

1. Σε 6 υποχρεωτικές, αδιάλειπτες, πλήρους απασχόλησης εβδομάδες μετά τον τοκετό (δικαστική απόφαση ή διοικητική απόφαση σε περίπτωση υιοθεσίας).
2. Οι υπόλοιπες 10 εβδομάδες λαμβάνονται σε εβδομαδιαίες περιόδους, συσσωρευμένες ή διακεκομμένες, εντός των 12 μηνών που ακολουθούν τον τοκετό ή τη δικαστική ή διοικητική απόφαση σε περίπτωση υιοθεσίας.

Τα μέτρα για τη στήριξη των οικογενειών στοχεύουν σε εθνικό και περιφερειακό

επίπεδο και καλύπτουν ποικίλους τομείς, όπως η προώθηση της γεννητικότητας, η ισότητα των φύλων, η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και η οικονομική ενίσχυση των οικογενειών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

Σε περιφερειακό επίπεδο, για παράδειγμα, η κυβέρνηση της Αυτόνομης Κοινότητας της Μαδρίτης ακολουθεί στρατηγική (2022-2026) για την προστασία της μητρότητας και της πατρότητας και την προώθηση της γεννητικότητας και της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Επίσης, κανονισμοί στοχεύουν στην αύξηση του ποσοστού των γεννήσεων μέσω διάφορων μέτρων, όπως η προστασία πολύτεκνων οικογενειών, φορολογικά πλεονεκτήματα, παροχές κοινωνικής ασφάλισης, προώθηση της ισότητας και δημιουργία δικτύου υποστήριξης εγκύων γυναικών.

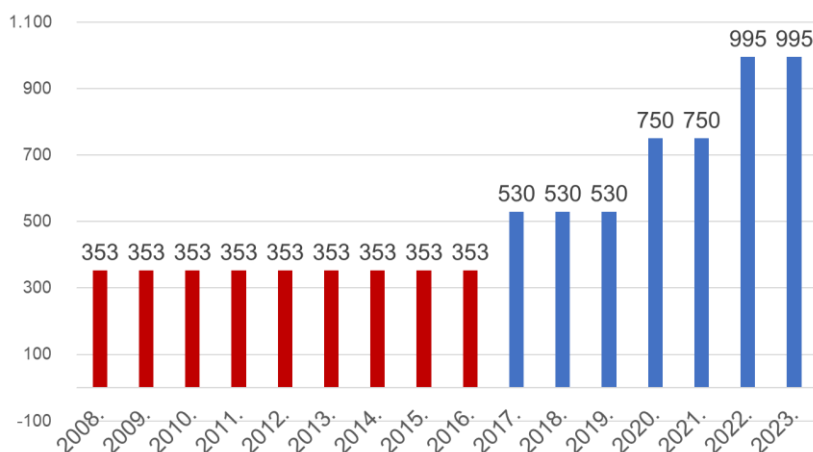
Κροατία

Τα δημογραφικά μέτρα που εφαρμόζει η Κροατία είναι τα ακόλουθα:

1. Εφάπαξ χρηματική παροχή για κάθε νεογέννητο παιδί ύψους €309,01.
2. Μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ στο 13% για πάνες και καθίσματα αυτοκινήτου και στο 5% για παιδικές τροφές.
3. Υποστήριξη επενδυτικών έργων για κατασκευή, ανακατασκευή ή επέκταση παιδικών σταθμών. Από το 2016, επενδύθηκαν €480 εκατομ. στην προσχολική εκπαίδευση.
4. Από την 1^η Ιανουαρίου 2023, εισηχθη νέος νόμος για τις παροχές μητρότητας και γονικής μέριμνας, σύμφωνα με τον οποίο ισχύουν τα ακόλουθα:
 - α. Αυξήθηκαν τα οικονομικά δικαιώματα ορισμένων ομάδων μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων γονέων από 70% της δημοσιονομικής βάσης (€309,01) σε 125% της δημοσιονομικής βάσης (€551,80).
 - β. Η προϋπόθεση για τη διάρκεια της απαραίτητης ασφάλισης μισθωτού ή αυτοαπασχολούμενου γονέα για άσκηση των δικαιωμάτων μητρότητας και γονικής μέριμνας μειώθηκε από 9 συνεχόμενους μήνες σε 6 μήνες και από 12 μήνες με διακοπές σε 9 μήνες με διακοπές τα τελευταία 2 χρόνια.

γ. Εισήχθη η άδεια δεύτερου θετού γονέα.

5. Κατά την περίοδο της γονικής άδειας, καταβάλλεται μισθολογική αποζημίωση ύψους €995,45, όπως φαίνεται και στο ακόλουθο γράφημα:

6. Η άδεια πατρότητας παραχωρείται με αποζημίωση πλήρους μισθού από τον κρατικό προϋπολογισμό. Συνολικά, 20 847 πατέρες (60% των πατέρων) αξιοποίησαν το δικαίωμα της άδειας πατρότητας από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Ιούλιο του 2023.
7. Η υπηρεσία «e-Newborn» επιτρέπει στους γονείς να δηλώσουν τη γέννηση του παιδιού τους και να το εγγράψουν στα δημόσια μητρώα, στο Υπουργείο Εσωτερικών και στο κροατικό Ταμείο Ασφάλισης Υγείας με τη βοήθεια του πιστοποιητικού υπογραφής στην ηλεκτρονική τους ταυτότητα.
8. Τον Μάιο του 2023, ανακοινώθηκε πιλοτικό πρόγραμμα οικονομικής στήριξης κατοικίας για νέες οικογένειες και νέους. Ο συνολικός προϋπολογισμός για πόλεις και δήμους ανέρχεται στα €781.000 (5,9 εκατομ. HRK). Για νέα οικογένεια με παιδιά, η επιχορήγηση ανέρχεται στα €180 μηνιαίως και για νεαρό ζευγάρι ή νέα οικογένεια χωρίς παιδιά στα €120 μηνιαίως.
9. Κατασκευή και αναβάθμιση σχολικών ιδρυμάτων (€302 εκατομ.) με στόχο το 70% των μαθητών να παρακολουθεί μαθήματα σε μια βάρδια και μέσω ολοήμερου σχολείου. Θα εξασφαλιστούν επίσης πρόσθετα απαιτούμενα κεφάλαια ύψους €565 εκατομ. από άτοκα δάνεια.

10. Παροχή δωρεάν γευμάτων στα δημοτικά σχολεία και εξασφάλιση συνθηκών και εξοπλισμού για την παρασκευή ζεστών γευμάτων σε όλα τα σχολεία.
11. Πιλοτικό σχέδιο δωρεάν δημόσιας σιδηροδρομικής μεταφοράς για μαθητές και φοιτητές.
12. Μέτρα για προσέλκυση της νέας γενιάς από την κροατική μετανάστευση για άφιξη, εκπαίδευση και παραμονή στην Κροατία, όπως βιωματικά ταξίδια, σχολεία κροατικής γλώσσας, πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα υποτροφιών στα κροατικά πανεπιστήμια.
13. Μηνιαία παροχή ύψους €60 σε φοιτητές που δεν άσκησαν το δικαίωμα διαμονής σε φοιτητικές εστίες.
14. Με την επιδότηση στεγαστικών δανείων, έχουν βοηθηθεί 29 170 νέες οικογένειες. Μέχρι στιγμής, περισσότερα από 7 968 παιδιά έχουν γεννηθεί σε αυτές τις οικογένειες.

Λετονία

Στη Λετονία ο αριθμός των γεννήσεων συνεχώς μειώνεται. Το 2022 γεννήθηκαν 15 535 παιδιά, που αποτελεί το χαμηλότερο ποσοστό γεννήσεων των τελευταίων 100 ετών, και κατά 10,8% ή 1 885 νεογέννητα λιγότερα από το 2021. Η «Στρατηγική αναγέννησης του λαού: οικογένεια, Λετονία, 2030 (2050)» αποτελεί μια από τις πολιτικές που εφαρμόζεται για αντιμετώπιση του ζητήματος¹¹.

Τα μέτρα που εφαρμόζονται για διαχείριση του δημογραφικού προβλήματος έχουν ως ακολούθως:

Κρατικές παροχές κοινωνικής ασφάλισης

Επίδομα μητρότητας

Το **επίδομα μητρότητας** καταβάλλεται κατά τη διάρκεια της προγεννητικής και

¹¹ https://ilgtspejigaattistiba.saeima.lv/attachments/article/1180/TAS_Plans_09.11._projekts_II.pdf

μεταγεννητικής άδειας για συνολικά 112 ημέρες, 56 πριν από και 56 μετά τον τοκετό. Χορηγείται επίδομα για πρόσθετη προγεννητική άδεια 14 ημερών σε γυναίκα που υποβάλλεται σε ιατρική περίθαλψη σχετική με την εγκυμοσύνη μέχρι τη 12^η εβδομάδα της εγκυμοσύνης και κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, με αποτέλεσμα το επίδομα να χορηγείται συνολικά για 70 ημερολογιακές ημέρες. Παράλληλα, χορηγείται επίδομα για πρόσθετη άδεια 14 ημερών σε γυναίκα που αντιμετωπίζει επιπλοκές κατά την εγκυμοσύνη, ή τον τοκετό, μετά τον τοκετό ή σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού. Το επίδομα μητρότητας χορηγείται στο 80% του μέσου μισθού ασφαλιστικών εισφορών της δικαιούχου.

Επίδομα πατρότητας

Το επίδομα πατρότητας χορηγείται για 10 εργάσιμες ημέρες άδειας σε πατέρες ή γονείς που υιοθετούν παιδιά έως 18 ετών ή σε άτομα που συμμετέχουν στη φροντίδα του παιδιού κατόπιν αιτήματος της μητέρας του παιδιού. Χορηγείται στο 80% του μέσου μισθού ασφαλιστικών εισφορών του δικαιούχου.

Γονικό επίδομα

Το γονικό επίδομα χορηγείται στον ασφαλισμένο που φροντίζει 1 ή περισσότερα παιδιά. Ο δικαιούχος μπορεί να επιλέξει να λάβει το επίδομα είτε μέχρι την ηλικία του 1 έτους του παιδιού, στο 60% του μέσου μισθού του, είτε μέχρι την ηλικία του 1,5 έτους του παιδιού, στο 43,75% του μέσου μισθού του.

Κρατικά κοινωνικά επιδόματα

Οικογενειακό κρατικό επίδομα

Το οικογενειακό κρατικό επίδομα καθορίζεται από τον αριθμό των παιδιών ως εξής:

1. €25 για 1 παιδί.
2. €100 για 2 παιδιά.
3. €225 για 3 παιδιά.
4. €100 για 4 ή περισσότερα παιδιά.

Για παιδιά με μερική αναπηρία, παρέχεται πρόσθετο επίδομα ύψους €106,72 τον μήνα.

Επίδομα φροντίδας παιδιού

Το επίδομα φροντίδας παιδιού καταβάλλεται σε έναν από τους γονείς, τον κηδεμόνα ή άλλο πρόσωπο που σύμφωνα με δικαστική απόφαση φροντίζει το παιδί μέχρι την ηλικία των 2 ετών. Για παιδί ηλικίας μέχρι 1,5 έτους, το επίδομα ανέρχεται στα €171 μηνιαίως. Για παιδί ηλικίας 1,5 έως 2 ετών, το επίδομα ανέρχεται στα €42,69.

Επίδομα φροντίδας παιδιού υπό κηδεμονία

Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα να λάβει το εν λόγω επίδομα από την ημέρα που ανέλαβε την κηδεμονία του παιδιού. Σε περίπτωση ακύρωσης της κηδεμονίας, η καταβολή του επιδόματος διακόπτεται από την ημέρα ακύρωσης. Το ποσό για παιδί ηλικίας έως 7 ετών ανέρχεται στα €215 και για παιδί ηλικίας 7 έως 18 ετών στα €258.

Αμοιβή για την εκπλήρωση των καθηκόντων του κηδεμόνα

Το άτομο που ορίστηκε ως κηδεμόνας έχει δικαίωμα να λάβει την αμοιβή αυτή από την ημέρα που ανέλαβε την κηδεμονία για την εκπλήρωση των καθηκόντων του. Η μηνιαία αμοιβή ανέρχεται στα €171 για 1 παιδί, στα €222,30 για 2 παιδιά και στα €273,60 για 3 ή περισσότερα παιδιά.

Επίδομα φροντίδας παιδιού με αναπηρία

Το επίδομα φροντίδας παιδιού με αναπηρία ανέρχεται στα €313,43 μηνιαίως.

Αποζημίωση για υιοθεσία και επίδομα για την υιοθεσία παιδιού

Η εφάπαξ αμοιβή για υιοθεσία ανέρχεται στα €1.422,87. Το επίδομα για την υιοθεσία 1 παιδιού χορηγείται σε θετό γονέα παιδιού το οποίο βρισκόταν σε καθεστώς εξωοικογενειακής φροντίδας. Το μηνιαίο ποσό ανέρχεται στα €107,50 για παιδί κάτω των 7 ετών και στα €129 για παιδί ηλικίας 7 έως 18 ετών.

Επίδομα τοκετού

Το επίδομα τοκετού καταβάλλεται εφάπαξ σε έναν από τους γονείς που διαμένουν μόνιμα στη Λετονία ή στον κηδεμόνα, εάν το παιδί έχει τεθεί υπό επιμέλεια, μέχρι την ηλικία του 1 έτους. Το επίδομα ανέρχεται στα €421,17 για κάθε παιδί.

Λιθουανία

Οι πολιτικές στήριξης του θεσμού της οικογένειας στη Λιθουανία έχουν ως ακολούθως:

Το **επίδομα μητρότητας** καταβάλλεται για 70 ημέρες πριν από και 56 ημέρες μετά τον τοκετό. Σε περίπτωση επιπλοκών ή πολλαπλού τοκετού, προστίθενται επιπλέον 14 ημέρες. Το επίδομα ισούται με το 77,58% των αποδοχών της μητέρας.

Το **επίδομα πατρότητας** καταβάλλεται στον πατέρα για 30 ημέρες, οι οποίες δύναται να χωριστούν σε δύο μέρη: μετά τη γέννηση του παιδιού και μέχρι το παιδί να γίνει 1 έτους. Ισούται με το 77,58% των αποδοχών του πατέρα.

Το **επίδομα παιδικής φροντίδας** καταβάλλεται σε έναν από τους γονείς, παππούδες και γιαγιάδες ή τον κηδεμόνα. Εάν κάποιος επιλέξει να λάβει το επίδομα μέχρι την ηλικία των 18 μηνών του παιδιού, ανέρχεται στο 60% των αποδοχών του. Εάν κάποιος επιλέξει να λάβει το επίδομα μέχρι την ηλικία των 2 ετών του παιδιού, ανέρχεται στο 45% των αποδοχών του για το 1^ο έτος και στο 30% για το 2^ο έτος. Σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού, το επίδομα αντιστοιχεί στον αριθμό των παιδιών, με μέγιστο ποσοστό το 78% των αποδοχών. Σε περίπτωση υιοθεσίας παιδιού, το επίδομα φροντίδας καταβάλλεται για 18 ή 24 μήνες, σε διαφορετικά ποσά, μέχρι την ηλικία των 18 ετών του παιδιού.

Η ασφάλιση υγείας καλύπτει τη **νοσοκομειακή περίθαλψη μητρότητας**.

Άλλες παροχές για παιδιά είναι οι ακόλουθες:

1. **Μηνιαίο επίδομα τέκνου** ύψους €85,75 για κάθε παιδί έως την ηλικία των 18 ή 23 ετών, εάν σπουδάζει, ανεξάρτητα από το οικογενειακό εισόδημα. Καταβάλλεται πρόσθετο επίδομα τέκνου σε οικογένειες με χαμηλό εισόδημα ή με 3 ή περισσότερα παιδιά ή σε οικογένειες με παιδιά με αναπηρία.
2. **Εφάπαξ επίδομα τέκνου** για κάθε νεογέννητο ή υιοθετημένο παιδί. Το ποσό καθορίζεται από τον δήμο διαμονής και κυμαίνεται από €100 έως €500 ή μπορεί να παραχωρηθεί σε είδος (ρουχισμός και άλλα απαραίτητα αντικείμενα για το νεογέννητο). Ωστόσο, αρκετοί δήμοι δεν παραχωρούν το εν λόγω επίδομα.

3. **Μηνιαίο επίδομα για κάθε παιδί στρατιωτικού** ο οποίος υπηρετεί υποχρεωτική πρωτοβάθμια στρατιωτική θητεία ύψους €73,50.
4. **Επίδομα πολλαπλού τοκετού.**

Επίσης, παρέχεται **οικογενειακή κάρτα** σε πολύτεκνες οικογένειες και σε οικογένειες που φροντίζουν παιδί με αναπηρία, η οποία προσφέρει εκππτώσεις και πρόσθετες παροχές.

Με σκοπό τη μείωση του ποσοστού μετανάστευσης, επιδοτούνται νέες οικογένειες για την αγορά της **πρώτης τους κατοικίας**.

Στήριξη της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής

Παροχή αποζημίωσης για 2 κύκλους υποβοηθούμενης γονιμοποίησης.

Στατιστικές γονιμότητας και αποτελεσματικότητα των μέτρων πολιτικής

Κατά το 2022, ο συνολικός δείκτης γονιμότητας (TFR) της Λιθουανίας ήταν 1,27. Τα υψηλότερα ποσοστά γεννήσεων της τελευταίας δεκαετίας καταγράφηκαν το 2015 (TFR 1,7). Τα ποσοστά γεννήσεων μειώθηκαν αρκετά σημαντικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 και έκτοτε (2020-2022) η πτωτική τάση παραμένει:

TFR 1980	TFR 1990	TFR 2000	TFR 2010	TFR 2019	TFR 2020	TFR 2021	TFR 2022
1,99	2,03	1,39	1,50	1,61	1,48	1,34	1,27

Οι πολιτικές παροχών παιδικής μέριμνας αξιολογούνται θετικά από διεθνείς αξιολογητές. Στην αξιολόγηση της UNICEF για τις πολιτικές στήριξης των οικογενειών η Λιθουανία κατατάσσεται στην 4^η θέση όσον αφορά τη διάρκεια της άδειας μετ' αποδοχών για τις μητέρες και στη 14^η θέση όσον αφορά τη διάρκεια της άδειας μετ' αποδοχών για τους πατέρες (μεταξύ 40 χωρών υψηλού εισοδήματος της ΕΕ και του ΟΟΣΑ).

Η συνολική βαθμολογία των πολιτικών στήριξης των οικογενειών είναι χαμηλότερη από τον μέσο όρο και βρίσκεται στη 16^η θέση λόγω των αποτελεσμάτων της εγγραφής των παιδιών στην παιδική μέριμνα.

Λουξεμβούργο

Στο Λουξεμβούργο εφαρμόζονται μέτρα στήριξης των οικογενειών ως ακολούθως:

Οικογενειακό επίδομα

Για όλα τα παιδιά, από τον μήνα που γεννιούνται, καταβάλλεται μηνιαίο οικογενειακό επίδομα, καθώς και επίδομα επιστροφής στο σχολείο από τη συμπλήρωση του 6^{ου} έτους της ηλικίας τους έως το τέλος της σχολικής τους φοίτησης (ή, το αργότερο, έως τη συμπλήρωση του 25^{ου} έτους της ηλικίας τους).

Το οικογενειακό επίδομα ανέρχεται στα €285,41 ανά παιδί μηνιαίως. Το ποσό αυτό αυξάνεται κατά €21,57 για κάθε παιδί από τον μήνα που συμπληρώνει τα 6 έτη και κατά €53,85 για κάθε παιδί από τον μήνα που συμπληρώνει τα 12 έτη. Το επίδομα επιστροφής στο σχολείο καταβάλλεται τον Αύγουστο κάθε έτους για την περίοδο που το δικαιούνται. Το ποσό του σχολικού επιδόματος ανέρχεται στα €115 για παιδιά άνω των 6 ετών και στα €235 για παιδιά άνω των 12 ετών.

Εγκαταστάσεις φροντίδας παιδιών

Στο Λουξεμβούργο λειτουργούν διάφορες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων εγκεκριμένων κρατικών εγκαταστάσεων, ιδιωτικών μη εγκεκριμένων εγκαταστάσεων, κέντρων φιλοξενίας και παιδικών σταθμών. Ανάλογα με τα κριτήρια κάθε μονάδας, δίνεται προτεραιότητα σε παιδιά από μονογονεϊκές οικογένειες, οικογένειες με χαμηλό εισόδημα και σε παιδιά με ειδικές ανάγκες. Η συμβολή των γονέων στο κόστος καθορίζεται ανάλογα με το εισόδημα του νοικοκυριού και τη σειρά των αδελφών.

Κουπόνια υπηρεσιών παιδικής μέριμνας

Τα κουπόνια υπηρεσιών παιδικής μέριμνας (CSA) προσφέρουν έκπτωση σε παιδικές δομές που έχουν αναγνωριστεί από το Υπουργείο Παιδείας, Παιδιών και Νεολαίας. Το ποσό υπολογίζεται βάσει του εισοδήματος, του αριθμού και της ηλικίας των παιδιών, των ωρών φροντίδας και άλλων παροχών. Το κράτος συνεισφέρει οικονομικά για περιορισμένο αριθμό ωρών και σε ορισμένα έξοδα, ενώ οι γονείς

επιβαρύνονται για επιπλέον χρήσεις και γεύματα. Επιπλέον, παιδιά ηλικίας 1 έως 4 ετών που φοιτούν σε παιδικές δομές επωφελούνται από πρόγραμμα πολυγλωσσικής εκπαίδευσης για την υποστήριξη της γλωσσικής τους ανάπτυξης.

Άδεια μητρότητας

Όλες οι εργαζόμενες γυναίκες δικαιούνται άδεια μητρότητας 20 εβδομάδων: 8 εβδομάδες πριν από τον τοκετό και 12 εβδομάδες μετά τον τοκετό.

Εάν ο τοκετός συμβεί πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία, οι ημέρες της προγεννητικής άδειας που δεν έχουν ληφθεί προστίθενται στην άδεια μετά τον τοκετό. Εάν ο τοκετός πραγματοποιηθεί μετά την αναμενόμενη ημερομηνία, η προγεννητική άδεια παρατείνεται μέχρι την πραγματική ημερομηνία τοκετού, χωρίς να μειωθεί η διάρκεια της μεταγεννητικής άδειας (12 εβδομάδες).

Οι πατέρες δικαιούνται 10 ημέρες έκτακτης άδειας κατά τη γέννηση των παιδιών τους.

Γονική άδεια

Ο γονέας μπορεί να ζητήσει γονική άδεια είτε μετά την άδεια μητρότητας ή υιοθεσίας είτε πριν από τη συμπλήρωση των 6 ετών του παιδιού (12 ετών των υιοθετημένων παιδιών) για την ανατροφή του. Η γονική άδεια χορηγείται μόνο μία φορά ανά παιδί. Κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας, ο γονέας δικαιούται γονικό επίδομα.

Επίδομα τοκετού

Το επίδομα τοκετού αποτελεί εφάπαξ παροχή συνολικού ύψους €1.740,09, που καταβάλλεται διαδοχικά σε τρεις ίσες δόσεις: προγεννητικό επίδομα, επίδομα τοκετού και επίδομα μετά τον τοκετό. Τα έξοδα των ιατρικών εξετάσεων που σχετίζονται με τη χορήγηση των 3 δόσεων του επιδόματος τοκετού βαρύνουν το ταμείο ασφάλισης υγείας της εγκύου και του παιδιού, αντίστοιχα.

Ολλανδία

Στην Ολλανδία δεν υπάρχουν ειδικές πολιτικές μείωσης της υπογεννητικότητας και στήριξης του θεσμού της οικογενείας, αλλά υπάρχουν κανονισμοί που στοχεύουν

στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην εργασία και στη δυνατότητα να εργάζονται και οι δύο γονείς, καθώς και προγράμματα που συμβάλλουν στα έξοδα των παιδιών. Αυτοί οι κανονισμοί μπορούν έμμεσα να συμβάλουν στη μείωση της υπογεννητικότητας και στη στήριξη του θεσμού της οικογενείας και είναι οι ακόλουθοι:

Άδεια προληπτικού ελέγχου εγκυμοσύνης

Εργαζόμενη έγκυος δικαιούται άδεια για προληπτικό έλεγχο εγκυμοσύνης κατά τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας χωρίς καμία αποκοπή ωρών άδειας ή μισθού.

Άδεια μητρότητας

Εργαζόμενη έγκυος δικαιούται άδεια εγκυμοσύνης πριν από τον τοκετό και άδεια μητρότητας μετά τον τοκετό συνολικής διάρκειας 16 εβδομάδων, κατά την οποία δικαιούται επίδομα μητρότητας.

Άδεια πατρότητας

Οι πατέρες δικαιούνται να λάβουν 1 εβδομάδα άδειας με πλήρεις απολαβές και άλλες 5 εβδομάδες άδειας άνευ αποδοχών, οι οποίες επιστρέφονται μέσω της κοινωνικής ασφάλισης σε ποσοστό μέχρι 70%.

Γονική άδεια

Οι γονείς δικαιούνται να λάβουν γονική άδεια από τη γέννηση έως το 8^ο έτος της ηλικίας του παιδιού τους διάρκειας 9 εβδομάδων.

Άδεια φροντίδας

Η άδεια φροντίδας ρυθμίζεται από τον περί της Εργασίας και Φροντίδας Νόμο (WAZO). Οι κανόνες για την άδεια φροντίδας που δικαιούται ένας εργαζόμενος ενδέχεται να διαφέρουν ανάλογα με τη σύμβαση εργασίας του.

Επίδομα τέκνου

Για τέκνα που γεννήθηκαν πριν από την 1^η Ιανουαρίου 1995, το επίδομα ορίζεται από το μέγεθος της οικογένειας και την ηλικία του παιδιού. Για τέκνα που γεννήθηκαν την 1^η Ιανουαρίου 1995 ή αργότερα, το επίδομα καταβάλλεται σε σταθερό ποσό ανάλογα με την ηλικία του παιδιού.

Επίδομα παιδικής φροντίδας

Το επίδομα παιδικής φροντίδας αφορά εργαζόμενους γονείς το παιδί των οποίων φοιτά σε παιδικό σταθμό ή ίδρυμα παιδικής φροντίδας. Το επίδομα υπολογίζεται με βάση το εισόδημα και τον αριθμό των ωρών εργασίας του εργαζομένου. Η κυβέρνηση σχεδιάζει να ξεκινήσει ένα νέο σύστημα πληρωμών για τη φροντίδα των παιδιών το 2025, με πρόθεση να καταβάλλει απευθείας στο ίδρυμα παιδικής φροντίδας το 96% των δαπανών για τη φροντίδα των παιδιών εργαζόμενων γονέων.

Επιπλέον, ο **παιδικός προϋπολογισμός (Kindgebonden budget)** αποτελεί συνεισφορά σε γονείς παιδιών ηλικίας έως 18 ετών με κριτήρια επιλεξιμότητας, όπως το εισόδημα του νοικοκυριού, την ηλικία και τον αριθμό των παιδιών. Οι μονογονεϊκές οικογένειες λαμβάνουν επιπλέον ποσό, εάν δεν υπάρχει σύντροφος με άλλο εισόδημα.

Ουγγαρία

Οικονομική στήριξη των οικογενειών για αύξηση του ποσοστού των γεννήσεων

Οικογενειακό επίδομα

Το οικογενειακό επίδομα περιλαμβάνει το επίδομα ανατροφής των παιδιών μη σχολικής ηλικίας και στήριξης της σχολικής εκπαίδευσης των παιδιών σχολικής ηλικίας μέχρι τα 18 τους έτη ή μεγαλύτερων παιδιών που συνεχίζουν τις σπουδές τους σε ιδρύματα δημόσιας εκπαίδευσης μέχρι να συμπληρώσουν το 23^ο έτος της ηλικίας τους.

«Baby Bond»

Το κράτος αποταμιεύει 42.500 HUF για κάθε νεογέννητο (λογαριασμός «Start») και οι γονείς μπορούν προαιρετικά να καταθέτουν εισφορές μέχρι τα 19 έτη του παιδιού.

Φορολογικές ελαφρύνσεις

Οι οικογένειες δικαιούνται σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις, με βάση τον αριθμό

των παιδιών που μεγαλώνουν.

Τέλος Φροντίδας Παιδιού (GYED)¹²

Η αμοιβή αυτή παραχωρείται σε απασχολούμενους ασφαλισμένους γονείς.

Επίδομα φροντίδας παιδιού στο σπίτι (Gyermekgondozási segély, GYES)

Το επίδομα αυτό παρέχεται σε επιλέξιμα άτομα που απέχουν από την εργασία τους για τη φροντίδα παιδιών ηλικίας έως 3 ετών.

Φορολογικό πλεονέκτημα γάμου

Τα νεαρά παντρεμένα ζευγάρια λαμβάνουν 5.000 HUF τον μήνα για 2 χρόνια.

Απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος

Οι μητέρες μέχρι 30 ετών απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος.

Επίδομα μητρότητας

Το επίδομα μητρότητας είναι εφάπαξ και ανέρχεται στα 64.125 HUF ανά παιδί και 85.500 HUF για τα δίδυμα.

Υποστήριξη μητρότητας

Κάθε παντρεμένο ζευγάρι στο οποίο η σύζυγος είναι μεταξύ 18 και 41 ετών και τουλάχιστον ο ένας από τους δύο είναι ασφαλισμένος για τουλάχιστον 3 έτη μπορεί να υποβάλει αίτηση για άτοκο δάνειο μέγιστου ύψους 10 εκατομ. HUF.

Επιδότησεις για τη δημιουργία κατοικίας

Οικογενειακό επίδομα στέγασης (CSOK)

Από το 2012, παρέχεται ανανεωμένη εφάπαξ στήριξη σε μετρητά για την κοινωνική στέγαση. Το ποσό κυμαίνεται μεταξύ 800.000 HUF και 3.250.000 HUF, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών, το μέγεθος και την ενεργειακή απόδοση της κατοικίας.

¹²https://www.ilo.org/dyn/travail/travmain.sectionReport1?p_lang=en&p_structure=3&p_year=2011&p_start=1&p_increment=10&p_sc_id=2000&p_countries=LT&p_countries=HU&p_print=Y

Χωριό CSOK

Στο πλαίσιο του Ουγγρικού Προγράμματος Χωριών, το Χωριό CSOK μπορεί να εφαρμοστεί σε περισσότερους από 2 600 μειονεκτούντες οικισμούς, με μέγιστο πληθυσμό 5 000 κατοίκων, καθώς και σε αγροκτήματα και κτηματικά κέντρα.

Αποτελεσματικότητα των μέτρων στήριξης της οικογένειας

Σύμφωνα με ένα άρθρο της πλατφόρμας «Reporting democracy», από το 2021 το συνολικό ποσοστό γεννητικότητας στην Ουγγαρία έχει μεταβληθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Το 2011, το ποσοστό ανερχόταν στο 1,23 και ήταν το χαμηλότερο στην ΕΕ. Σήμερα είναι 1,55, παρουσιάζει δηλαδή αύξηση κατά 26%. Η Ουγγαρία κατατάσσεται σήμερα στη 15^η θέση όσον αφορά το ποσοστό γεννητικότητας στην ΕΕ των 27 μελών.

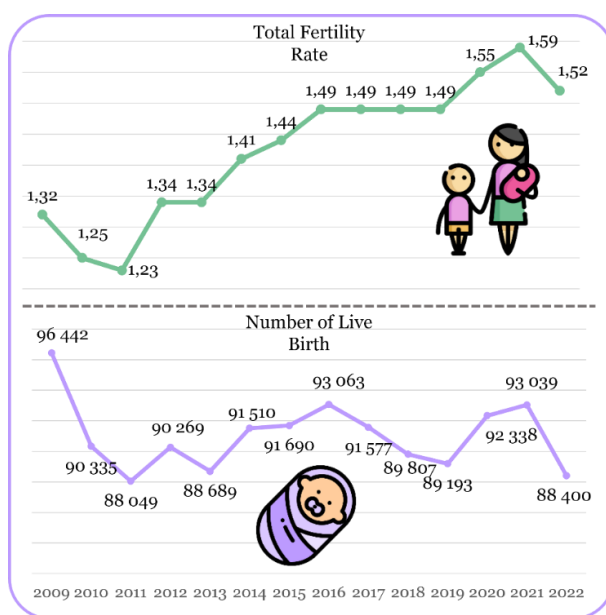
Κατά το 2020, καταγράφηκαν 92 233 γεννήσεις, δηλαδή κατά 3,4% περισσότερες από το 2019. Ωστόσο, σύμφωνα με τη δημογράφο Dorottya Szikra, δεν υπάρχει άμεση συσχέτιση μεταξύ της αύξησης της οικονομικής στήριξης των οικογενειών και του αριθμού των παιδιών που γεννιούνται. Ο ετήσιος αριθμός των παιδιών που γεννιούνται κυμαίνεται σταθερά γύρω από το όριο των 90 000 από το 2010. Παρά τις πολύ μικρές ετήσιες διακυμάνσεις, είναι γεγονός ότι ο ρυθμός των γεννήσεων έχει μείνει στάσιμος. Ως εκ τούτου, οι οικογενειακές πολιτικές της κυβέρνησης δύναται να συμβάλουν, αν όχι στην αύξηση του πληθυσμού, τουλάχιστον στην επιβράδυνση της μείωσής του.

Σύμφωνα με την ανάλυση του 2021 της Κρατικής Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Ουγγαρίας, το ποσοστό γεννητικότητας αυξάνεται σταδιακά. Παρατηρούνται άλματα κατά τις περιόδους που ακολουθούν την εισαγωγή προγραμμάτων στήριξης της οικογένειας, ενώ στη συνέχεια ακολουθεί στασιμότητα. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της ανάλυσης, τα οικονομικά κίνητρα από μόνα τους δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση όλων των παραγόντων που εμποδίζουν την τεκνοποίηση.

Ο ετήσιος αριθμός των θανάτων ήταν περίπου 13 000 τα τελευταία 11 χρόνια, αλλά ο αριθμός αυτός αυξήθηκε στις 141 000 κατά το 2020 και στις 156 000 κατά το 2021 λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Οι ηλικιωμένοι αποτελούν το 21% του πληθυσμού, ενώ τα παιδιά αντιπροσωπεύουν το 15%. Ο πληθυσμός των

ηλικιωμένων αυξήθηκε κατά 318 000 ή κατά 19% μεταξύ των δύο τελευταίων απογραφών, ενώ ο παιδικός πληθυσμός παρουσίασε μικρή μείωση και ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός σημαντική μείωση (Budapest Times, 16 Φεβρουαρίου 2023).

Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι η αύξηση του ποσοστού γεννητικότητας δεν συνοδεύεται από αύξηση του αριθμού των γεννήσεων ζώντων παιδιών. Επιπλέον, η πανδημία του κορωνοϊού διέκοψε την τάση, η οποία ήταν αδιάλειπτη για αρκετά χρόνια. Κατά το 2022, το ποσοστό γεννητικότητας μειώθηκε και γεννήθηκαν και πάλι λιγότερα παιδιά.

Πηγή: Infoszolg/HCSO (KSH).

Πολωνία

Τα μέτρα και προγράμματα στήριξης των οικογενειών και αύξησης των ποσοστών γεννητικότητας που ισχύουν στην Πολωνία έχουν ως ακολούθως:

Οικογενειακά επιδόματα

Το πρόγραμμα «Family 500+» παρείχε μηνιαίως 500 PLN (€114) σε κάθε οικογένεια για το 2^ο και κάθε επόμενο παιδί και παρέχεται έως την ηλικία των 18 ετών χωρίς εισοδηματικά κριτήρια. Από τον Ιανουάριο του 2024, το επίδομα αυξήθηκε στα 800 PLN.

Κεφάλαιο οικογενειακής φροντίδας

Το κεφάλαιο οικογενειακής φροντίδας ύψους 12.000 PLN (€2.749) ανά παιδί αφορά το 2^ο και κάθε επόμενο παιδί και παρέχεται σε οικογένειες με παιδιά 12 έως 35 ετών. Από την 1^η Απριλίου 2022, γονείς παιδιών έως 3 ετών που φοιτούν σε ίδρυμα φροντίδας μπορούν να λαμβάνουν επιδότηση 400 PLN (€92) μηνιαίως, εφόσον δεν έχουν λάβει ήδη κεφάλαιο οικογενειακής φροντίδας και το ποσό δεν υπερβαίνει τα δίδακτρα του ιδρύματος.

Toddler+

Αποτελεί χρηματοδότηση της κυβέρνησης η οποία στηρίζει την ανάπτυξη ιδρυμάτων παιδικής φροντίδας για παιδιά κάτω των 3 ετών και αποσκοπεί στην ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των γονιών.

Πρόγραμμα «Καλή αρχή»

Οι γονείς λαμβάνουν ετήσιο επίδομα ύψους 300 PLN (€69), ανεξαρτήτως εισοδήματος, ανά παιδί που φοιτά σε σχολείο έως την ηλικία των 20 ετών και για παιδί με αναπηρία έως την ηλικία των 24 ετών.

Κάρτα Μεγάλης Οικογένειας (KDR)

Η KDR απευθύνεται σε οικογένειες με 3 ή περισσότερα παιδιά και παρέχει διάφορες εκπτώσεις και προνόμια σε δημόσιους φορείς και ιδιωτικές εταιρείες.

Στήριξη στην αποπληρωμή στεγαστικού δανείου

Αποτελεί πρόσθετη στήριξη σε οικογένειες με στεγαστικό δάνειο. Μετά τη γέννηση 2^{ου} παιδιού, μπορούν να λάβουν έως και 20.000 PLN, αν αποκτήσουν 3^ο παιδί, μπορούν να λάβουν έως και 60.000 PLN, ενώ μετά τη γέννηση 4^{ου} και κάθε επόμενου παιδιού μπορούν να λάβουν έως και 20.000 PLN.

Τον Μάρτιο του 2023, ο Εργατικός Κώδικας τροποποιήθηκε, ώστε να προβλέπει ένα μη μεταβιβάσιμο τμήμα της **γονικής άδειας** έως 9 εβδομάδες για κάθε γονέα ξεχωριστά, καθώς και ένα **επίδομα μητρότητας** κατά 70% για όλη τη διάρκεια της **γονικής άδειας** και για τους δύο γονείς.

Σύμφωνα με την Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία, ο δείκτης γεννητικότητας (TFR) στην Πολωνία το 2022 ήταν 1,26 (βλ. Πίνακα 1).

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1,289	1,357	1,453	1,435	1,419	1,387	1,330	1,261

Πίνακας 1. Ποσοστό γεννητικότητας 2015-2022.

Ο αριθμός των γεννήσεων έχει μειωθεί στην Πολωνία τόσο λόγω της μείωσης του αριθμού των γυναικών σε αναπαραγωγική ηλικία όσο και λόγω της απόφασής τους να παραιτηθούν από τη γονεϊκότητα (το ποσοστό των γυναικών 40 ετών που δεν έχουν παιδί πλησιάζει το 30% στην Πολωνία) για διάφορους λόγους, όπως οι αλλαγές στον τρόπο ζωής, η επαγγελματική δραστηριότητα των γυναικών και η αύξηση του ποσοστού διαζυγίων. Επιπλέον, πρόσφατα μπορεί να έχουν επηρεαστεί από την αβεβαιότητα που σχετίζεται με την πανδημία του κορωνοϊού, τον πόλεμο στην Ουκρανία και τον υψηλό πληθωρισμό.

Τα κονδύλια που δαπανώνται για διάφορες παροχές στήριξης των οικογενειών έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια (βλ. Πίνακα 2).

Έτος	Ποσό των οικογενειακών παροχών που καταβλήθηκαν	Ποσό των καταβληθέντων παροχών του ταμείου διατροφής	Ποσό των παροχών που καταβλήθηκαν από το πρόγραμμα «Family 500+»
		Σε εκατομ. PLN	
2022	11 397,6	952,5	42 043,7
2021	11 009,5	1 030,5	39 892,4
2020	10 795,8	1 065,7	39 975,5
2019	10 317,7	1 136,1	30 505,2
2018	10 017,7	1 237,0	22 169,9
2017	9 900,0	1 346,7	23 171,3

Πίνακας 2. Ποσά παροχών που καταβάλλονται σε οικογένειες στην Πολωνία 2017-2022.

Η κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι το πρόγραμμα «Family 500+» για επιδόματα τέκνου δεν οδήγησε σε αύξηση των γεννήσεων όπως ανέμενε.

Πορτογαλία

Σύμφωνα με τον περί Προστασίας της Μητρότητας και της Πατρότητας Νόμο του 1984, οι γυναίκες έχουν δικαίωμα σε δωρεάν συμβουλές και εξετάσεις κατά τη διάρκεια και μετά την εγκυμοσύνη, καθώς και δωρεάν νοσηλεία σε δημόσια

υγειονομική μονάδα. Οι εργαζόμενοι γονείς, είτε μητέρες είτε πατέρες, δικαιούνται αρχική γονική άδεια 120 ή 150 ημερών, την οποία μπορούν να μοιραστούν μετά τον τοκετό. Σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού, η άδεια παρατείνεται κατά 30 ημέρες για κάθε επιπλέον παιδί που γεννιέται ζωντανό. Επιπλέον, η μητέρα μπορεί να λάβει έως και 30 ημέρες αρχικής γονικής άδειας πριν από τον τοκετό και υποχρεούται να λάβει 42 συνεχόμενες ημέρες άδειας αμέσως μετά τον τοκετό. Όσον αφορά τους πατέρες, δικαιούνται 28 ημέρες γονικής άδειας, με περαιτέρω παράταση 2 ημερών σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού.

Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, παρέχονται κι άλλοι τύποι γονικής άδειας για τη φροντίδα ενός παιδιού διάρκειας μέχρι 2 έτη ή, σε περίπτωση αναπηρίας, χρόνιας ασθένειας ή καρκίνου των παιδιών κάτω των 12ετών, διάρκειας μέχρι και 4 έτη.

Παρέχεται επίσης η δυνατότητα μείωσης των ωρών εργασίας κατά 2 ώρες ημερησίως, σε 2 διακριτές περιόδους, για θηλασμό ή νοσηλεία, μέχρι το παιδί να συμπληρώσει το 1^ο έτος της ηλικίας του.

Ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή

Σύμφωνα με τον Νόμο αρ. 32/2006 της 26^{ης} Ιουλίου, η ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή πραγματοποιείται δωρεάν, αν γίνεται στο πλαίσιο του δημόσιου συστήματος υγείας. Η ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή μπορεί να πραγματοποιηθεί από όλες τις γυναίκες, ανεξάρτητα από την οικογενειακή τους κατάσταση ή τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό, μόνο όταν υπάρχει διάγνωση υπογονιμότητας ή για τη θεραπεία σοβαρής ασθένειας ή για την πρόληψη μετάδοσης ασθενειών γενετικής, μολυσματικής ή άλλης προέλευσης.

Επίδομα τέκνου και άλλη στήριξη

Οι γονείς δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση για μηνιαίο επίδομα τέκνου, το ύψος του οποίου ποικίλλει, ανάλογα με το οικογενειακό εισόδημα, μέχρι την ηλικία των 16 ετών των παιδιών. Αργότερα, το επίδομα καταβάλλεται μόνο εάν τα παιδιά φοιτούν σε σχολείο.

Το πορτογαλικό κράτος παραχωρεί επίσης φορολογικές ελαφρύνσεις στις οικογένειες με παιδιά.

Οφέλη για πολύτεκνες οικογένειες

Οι πολύτεκνες οικογένειες επωφελούνται επίσης από μείωση του συντελεστή ΦΠΑ για τις πρώτες 150 κιλοβατώρες (kWh) που καταναλώνονται σε ένα μήνα, μειωμένη τιμολόγηση για την κατανάλωση νερού (με έγκριση από τον δήμο), μερική απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων, μείωση του δημοτικού φόρου ακίνητης περιουσίας (με έγκριση από τον δήμο), αυξημένο επίδομα τέκνου, εκπτώσεις στην είσπραξη του φόρου εισοδήματος, καθώς και οφέλη στη χρήση των δημόσιων μέσων μεταφοράς.

Δωρεάν παιδικός σταθμός

Από το 2020, το κράτος παρέχει δωρεάν παιδική φροντίδα σε παιδιά που φοιτούν σε δημόσιο παιδικό σταθμό, εάν το οικογενειακό εισόδημα εμπίπτει στα δύο πρώτα εισοδηματικά κλιμάκια.

Κίνητρα από τα τοπικά συμβούλια

Ορισμένοι δήμοι, για να ενισχύσουν το ποσοστό των γεννήσεων στην περιοχή τους και ταυτόχρονα να προσελκύσουν και να διατηρήσουν νέα άτομα και ζευγάρια, καταβάλλουν κάποιες παροχές, όπως για παράδειγμα επιστροφή δαπανών που πραγματοποιούνται στον δήμο για το παιδί μέχρι ένα ορισμένο ποσό ή δωρεάν δημόσιες συγκοινωνίες για τους νέους, σνακ ή γεύματα στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή ακόμη και σχολικά είδη.

Ποσοστό γεννήσεων στην Πορτογαλία

Το ποσοστό γεννήσεων στην Πορτογαλία μειώνεται από τη δεκαετία του 1960. Το 1960, το ποσοστό ήταν 24,10 ανά 1 000 άτομα και το 1970 είχε μειωθεί σε 20,80 ανά 1 000 άτομα. Μέχρι το 1980, είχε μειωθεί περαιτέρω σε 16,20 ανά 1 000 άτομα και το 1990 ήταν 11,70 ανά 1.000 άτομα, ποσοστό που παρέμεινε αμετάβλητο μέχρι τις αρχές του τρέχοντος αιώνα. Το 2010, ο δείκτης γεννήσεων ήταν 9,60 ανά 1 000 άτομα και μειώθηκε σε 8,10 ανά 1 000 άτομα το 2020. Το 2021 συνέχισε να μειώνεται πέφτοντας σε 7,60 ανά 1 000 άτομα και το 2022 είχε ανακάμψει ελαφρώς σε 8,00 ανά 1 000 άτομα.

Ρουμανία

Η κυβέρνηση της Ρουμανίας ενέκρινε το κοινωνικό πρόγραμμα για οικονομική στήριξη των ζευγαριών (απόφαση 1103/2022) με σκοπό την αύξηση του ποσοστού των γεννήσεων. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Από την 1^η Ιανουαρίου 2023, χρηματοδοτούνται 10 000 δικαιούχοι του προγράμματος για την εκτέλεση εξειδικευμένων ιατρικών διαδικασιών, υπό τους όρους του νόμου, με σκοπό την αύξηση της γεννητικότητας. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι ζευγάρια και άγαμα άτομα με σύσταση από εξειδικευμένο γιατρό να ακολουθήσουν εξειδικευμένες ιατρικές διαδικασίες (εξωσωματική γονιμοποίηση και ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή). Η χρηματοδότηση καλύπτει 3 επεμβάσεις ανά έτος με μέγιστο ποσό τα RON15.000 (~€3.014).

Η αποτελεσματικότητα του προγράμματος δεν έχει ακόμη διερευνηθεί, αφού ακολούθησαν τροποποιήσεις κατά το 2023 και θα ακολουθήσουν κι άλλες κατά το 2024.

Σύμφωνα με τον νόμο, οι γυναίκες δικαιούνται άδεια εγκυμοσύνης και άδεια μητρότητας, κατά τη διάρκεια της οποίας λαμβάνουν επίδομα μητρότητας. Η άδεια εγκυμοσύνης χορηγείται για περίοδο 63 ημερών πριν από τον τοκετό και η άδεια μητρότητας για περίοδο 63 ημερών μετά τον τοκετό. Η άδεια εγκυμοσύνης και η άδεια μητρότητας δύναται να συμψηφιστούν, έτσι ώστε η διάρκεια της άδειας μητρότητας να είναι τουλάχιστον 42 ημερολογιακές ημέρες.

Οι γυναίκες δικαιούνται άδεια για τη φροντίδα παιδιού μέχρι την ηλικία των 2 ετών ή 3 ετών σε περίπτωση παιδιού με αναπηρία. Επίσης, λαμβάνουν μηνιαίο επίδομα ίσο με το 85% του μέσου εισοδήματός τους των τελευταίων 12 μηνών και φιλοδώρημα ως κίνητρο. Αυτά τα δικαιώματα ισχύουν και για άτομα που αναλαμβάνουν την υιοθεσία ή αναδοχή παιδιού, εκτός από επαγγελματίες βοηθούς μητρότητας ή κηδεμόνες. Η άδεια, το μηνιαίο επίδομα και το κίνητρο παραχωρούνται για τους πρώτους 3 τοκετούς.

Σύμφωνα με το Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο, το 2022 καταγράφηκαν στα ληξιαρχεία

της Ρουμανίας 171 132 γεννήσεις και αποτελεί τον χαμηλότερο αριθμό γεννήσεων ζώντων από το 1930 μέχρι σήμερα.

Σλοβακία

Υπάρχουν διάφορες πολιτικές για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων στη Σλοβακία. Οι πιο εμφανείς είναι εκείνες που στηρίζουν τις οικογένειες και έχουν ως ακολούθως:

Άδεια μητρότητας

Η άδεια μητρότητας διαρκεί 34 εβδομάδες, για ανύπαντρες γυναίκες 37 εβδομάδες και για γυναίκες που έχουν γεννήσει 2 ή περισσότερα παιδιά ταυτόχρονα 43 εβδομάδες. Κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας, παρέχεται **επίδομα μητρότητας**, το οποίο ανέρχεται στο 75% του προηγούμενου ακαθάριστου μισθού, νοουμένου ότι η μητέρα είναι ασφαλισμένη στον Οργανισμό Κοινωνικών Ασφαλίσεων για επαρκές χρονικό διάστημα.

Γονική άδεια

Οι γονείς δικαιούνται γονική άδεια μέχρι την ηλικία των 3 ετών του παιδιού, κατά την οποία καταβάλλεται **γονικό επίδομα**. Η γονική άδεια ως περίοδος παράτασης της άδειας μητρότητας που σχετίζεται με τον τοκετό και τη φροντίδα του νεογέννητου δεν είναι η ίδια με τη γονική άδεια που σχετίζεται με τη φροντίδα του παιδιού.

Άδεια πατρότητας

Διαρκεί 2 εβδομάδες και παραχωρείται εντός 6 εβδομάδων από το τοκετό.

Επίδομα εγκυμοσύνης

Όλες οι έγκυες γυναίκες που είναι ασφαλισμένες στον Οργανισμό Κοινωνικών Ασφαλίσεων δικαιούνται επίδομα εγκυμοσύνης.

Έγκυες φοιτήτριες

Τα πανεπιστήμια και τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταβάλλουν

υποτροφία ύψους €200 σε ενήλικη έγκυο για την κάλυψη των δαπανών που συνδέονται με την εγκυμοσύνη.

Επίδομα τοκετού

Το επίδομα τοκετού ανέρχεται στα €829,86 για το 1^ο έως το 3^ο παιδί, στα €151,37 για το 4^ο και κάθε παιδί που ακολουθεί και επιπλέον €75,69 για κάθε παιδί σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού.

Επίδομα πολλαπλού τοκετού

Το κράτος συνεισφέρει μία φορά τον χρόνο για τη φροντίδα 3 ή περισσότερων παιδιών πολλαπλού τοκετού ή 2 ή περισσότερων παιδιών πολλαπλού τοκετού που επαναλαμβάνεται εντός 2 ετών. Το ποσό του επιδόματος ανέρχεται στα €110,36.

Επίδομα τέκνου

Το επίδομα τέκνου ανέρχεται στα €60 μηνιαίως μέχρι την ηλικία των 25 ετών του παιδιού. Τον μήνα κατά τον οποίο το παιδί πάει στο πρώτο έτος του δημοτικού σχολείου, το επίδομα ανέρχεται στα €110. Επιπλέον, καταβάλλεται μηνιαίο **συμπληρωματικό επίδομα τέκνου** ύψους €30 για την ανατροφή εξαρτώμενου τέκνου για το οποίο δεν μπορεί να εφαρμοστεί φορολογικό επίδομα σύμφωνα με ειδική ρύθμιση.

Επίδομα φροντίδας παιδιού

Το επίδομα φροντίδας παιδιού παρέχεται στον γονέα ή φυσικό πρόσωπο που φροντίζει το παιδί μέχρι την ηλικία των 3 ετών ή μέχρι την ηλικία των 6 ετών για παιδί με μακροχρόνια ασθένεια. Το ποσό του επιδόματος ποικίλλει από €41,10 μέχρι €280 με βάση τον πάροχο της φροντίδας του παιδιού¹³.

Επιδόματα για φροντίδα παιδιού σε ανάδοχο γονέα (Νόμος 627/2005 Coll.)

Η διατροφή παρέχεται στο ποσό που καθορίζεται από δικαστική απόφαση.

¹³ <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/prispevok-starostlivost-dieta/>

Άλλα οφέλη και μέτρα

Η **υποκατάστατη διατροφή** συμβάλλει στην εξασφάλιση της διατροφής εξαρτώμενου τέκνου, σε περίπτωση που το υπόχρεο πρόσωπο δεν εκπληρώνει την υποχρέωση διατροφής ή δεν υπάρχει δικαίωμα επιδότησης ορφανού ή το ποσό της επιδότησης αυτής είναι χαμηλότερο από αυτό που ορίζει ο νόμος (Νόμος 201/2008).

Το ποσό του **φορολογικού επιδόματος ανά τέκνο** ποικίλλει ανάλογα με την ηλικία του παιδιού, ενώ η ηλικία του εξαρτώμενου τέκνου χωρίζεται σε 2 ηλικιακά όρια (κάτω των 18 ετών και άνω των 18 ετών). Το ποσό φτάνει μέχρι τα €140 για παιδί έως 18 ετών.

Οι **ομάδες παιδιών** αποτελούν μέτρο που διευκολύνει την επιστροφή των γονέων στην εργασία μέσω της παροχής φροντίδας σε μια μικρή ομάδα μέχρι 4 παιδιά σε οικιακό ή άλλο παρόμοιο περιβάλλον (Νόμος 448/2008).

Η **ενοικίαση κατοικίας** σύμφωνα με τον Νόμο 222/2022 Coll. για την κρατική στήριξη της ενοικίασης κατοικιών βοηθά οικογένειες και άτομα που λόγω της συνεχούς αύξησης των τιμών των ακινήτων και της αυστηροποίησης των όρων αγοράς ενυπόθηκων δανείων δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν τη δική τους κατοικία.

Τα **κουπόνια**, μια άλλη μορφή στήριξης για τους γονείς, αξίας €60 ανά παιδί μηνιαίως προορίζονται για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων σε παιδικές λέσχες.

Η διάρκεια της **άδειας** ενός εργαζομένου που έχει συμπληρώσει το 33^ο έτος της ηλικίας του και φροντίζει μόνιμα ένα παιδί είναι τουλάχιστον 5 εβδομάδες (Νόμος 311/2001 Coll.).

Ορισμένες άλλες παροχές σύμφωνα με τον Νόμο 311/2001 Coll. του Εργατικού Κώδικα αφορούν **εισφορές από τον εργοδότη** (π.χ. για τις αθλητικές δραστηριότητες του παιδιού), δυνατότητα να ζητηθεί **μείωση ή αναπροσαρμογή του ωραρίου εργασίας, διαλείμματα για σκοπούς θηλασμού, απαγόρευση απόλυσης κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και της άδειας μητρότητας, δικαιολόγηση απουσίας λόγω προσωπικών κωλυμάτων** κ.λπ.

Επίσης, το **«Rescue Nests»** αποτελεί ένα πρόγραμμα για μητέρες που για διάφορους λόγους δεν μπορούν να προσφέρουν στο παιδί τους την απαραίτητη

φροντίδα. Οι φωλιές διάσωσης είναι δημόσιες θερμοκοιτίδες όπου οι απελπισμένες γυναίκες μπορούν να εναποθέσουν τα νεογέννητα μωρά τους μέχρι την 6^η εβδομάδα μετά τον τοκετό, για να τα προστατεύσουν από ενδεχόμενες επικίνδυνες καταστάσεις που θα μπορούσαν να απειλήσουν τη ζωή τους, εάν αφεθούν αβοήθητα. Η γυναίκα δικαιούται να ζητήσει εγγράφως να παραμείνει η ταυτότητά της εμπιστευτική για σκοπούς προστασίας των προσωπικών της δεδομένων.

Επιπλέον, από τη **δημόσια ασφάλιση υγείας** καλύπτονται εν μέρει τα έξοδα της **υποβοηθούμενης αναπαραγωγής**.

Κατ' επέκταση, η κυβέρνηση της Σλοβακίας πρότεινε μέτρα για μείωση των επιπτώσεων του **πληθωρισμού** σε επιλεγμένες ομάδες του πληθυσμού. Αυτά περιλαμβάνουν εφάπαξ βοήθεια και μόνιμα μέτρα για οικογένειες με παιδιά, οικογένειες με υλικές ανάγκες, ηλικιωμένους άνω των 62 χωρίς σύνταξη, φροντιστές και παρένθετους γονείς.

Στρατηγική για τη δημογραφική ανάπτυξη (γεννητικότητα)

Η κυβέρνηση της Σλοβακίας ενέκρινε πρόταση του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικογένειας για τη δημιουργία Κυβερνητικού Συμβουλίου για την Οικογένεια και τη Δημογραφική Ανάπτυξη. Το συμβούλιο θα ενώνει κρατικούς φορείς, αυτοδιοίκηση, ακαδημαϊκά ιδρύματα και κοινωνικές οργανώσεις με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και την ανάδειξη πολιτικών για την οικογένεια και τη δημογραφική ανάπτυξη. Επίσης, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικογένειας παρουσίασε το Σχέδιο Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου έως το 2030 για την υποστήριξη της οικογένειας και τη δημογραφική ανάπτυξη, με έμφαση στην προστασία των παιδιών και νέων, την υγεία, τη στέγαση, τη μετανάστευση και την απασχόληση.

Σλοβενία

Ο περί Γονικής Προστασίας και Οικογενειακών Παροχών Νόμος (ZSDP-1) ρυθμίζει τη γονική προστασία και τις οικογενειακές παροχές στη Σλοβενία, οι οποίες έχουν ως ακολούθως:

Άδεια μητρότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του νόμου, η άδεια μητρότητας διαρκεί 105 ημέρες.

Άδεια πατρότητας

Η άδεια πατρότητας διαρκεί 30 ημερολογιακές μέρες και το δικαίωμα αυτό δεν μεταβιβάζεται. Σε περίπτωση διδύμων ή πολλαπλού τοκετού, η άδεια πατρότητας παρατείνεται κατά 10 επιπλέον ημέρες για κάθε επόμενο παιδί. Το κράτος παρέχει και επίδομα πατρότητας (άρθρο 25).

Γονική άδεια

Ο κάθε γονέας έχει δικαίωμα σε 130 ημέρες γονικής άδειας. Η μητέρα μπορεί να μεταφέρει 100 ημέρες στον πατέρα, ενώ ο πατέρας μπορεί να μεταφέρει και τις 130 ημέρες στη μητέρα. Η άδεια πρέπει να ληφθεί μέχρι το παιδί να τελειώσει την πρώτη τάξη του δημοτικού.

Σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού ή σε περίπτωση υιοθεσίας διδύμων ή 2 παιδιών διαφορετικής ηλικίας κάτω των 3 ετών ή εάν το παιδί χρειάζεται ειδική φροντίδα, η γονική άδεια παρατείνεται κατά 90 επιπλέον ημέρες για κάθε επιπλέον παιδί. Σε περίπτωση πρόωρου τοκετού, η γονική άδεια παρατείνεται κατά τον αριθμό των ημερών που η εγκυμοσύνη ήταν μικρότερη από 260 ημέρες. Επιπλέον, σε περίπτωση που οι γονείς φροντίζουν ήδη τουλάχιστον 2 παιδιά που δεν έχουν ολοκληρώσει την πρώτη τάξη του δημοτικού σχολείου, η γονική άδεια επεκτείνεται κατά 30 ημέρες. Για 3 παιδιά, επεκτείνεται κατά 60 ημέρες και για 4 ή περισσότερα παιδιά επεκτείνεται κατά 90 ημέρες.

Οικογενειακά επιδόματα:

1. Γονικό επίδομα, το οποίο ανέρχεται στα €402 μηνιαίως και διαρκεί 1 έτος από τη γέννηση του παιδιού.
2. Επίδομα τοκετού, το οποίο αποτελεί εφάπαξ καταβολή και ανέρχεται στα €350.
3. Επίδομα τέκνου (μηνιαίο εισόδημα για περίοδο 1 έτους για παιδιά ηλικίας έως 18 ετών).

4. Επίδομα πολύτεκνης οικογένειας, το οποίο είναι ετήσιο και προορίζεται για οικογένεια με 3 ή περισσότερα παιδιά ηλικίας έως 18 ή 26 ετών, εάν είναι μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μαθητευόμενοι ή φοιτητές.
5. Ειδικό επίδομα φροντίδας παιδιών, το οποίο αποτελεί μηνιαίο εισόδημα για παιδί που χρήζει ειδικής φροντίδας και προορίζεται να καλύψει το αυξημένο κόστος διαβίωσης που προκύπτει από την ειδική φροντίδα του εν λόγω παιδιού. Το μηνιαίο ποσό του επιδόματος ανέρχεται στα €102,40. Το υψηλότερο επίδομα φροντίδας παιδιού ανέρχεται στα €204,80 σε περίπτωση σοβαρής αναπηρίας.
6. Μερική πληρωμή για την απώλεια εισοδήματος μέχρι το παιδί να κλείσει 18 ετών.

Μειωμένο ωράριο εργασίας

Οι ώρες εργασίας μπορούν να μειωθούν μέχρι και το ήμισυ για γονέα ή άλλο πρόσωπο (ανάδοχο γονέα, κηδεμόνα) που φροντίζει 1 παιδί ηλικίας έως 3 ετών ή τουλάχιστον 2 παιδιά ηλικίας έως 8 ετών ή 1 παιδί ηλικίας έως 18 ετών το οποίο χρειάζεται ειδική φροντίδα και προστασία.

Μειωμένα δίδακτρα παιδικού σταθμού

Τα δίδακτρα του παιδικού σταθμού καθορίζονται ανάλογα με το εισοδηματικό κλιμάκιο των γονέων του παιδιού και μπορεί να επιδοτηθούν για τους γονείς με καταγεγραμμένη μόνιμη κατοικία στη Σλοβενία ή εάν τουλάχιστον ένας γονέας έχει καταγεγραμμένη προσωρινή κατοικία και είναι υπόχρεος σε φόρο εισοδήματος.

Επιστροφή τελών κυκλοφορίας για τις πολύτεκνες οικογένειες

Κάθε 3 χρόνια, οι οικογένειες με 3 ή περισσότερα παιδιά δικαιούνται να αγοράσουν επιβατικό αυτοκίνητο ή όχημα πολλαπλών χρήσεων για μεταφορά της οικογένειάς τους χωρίς τέλη κυκλοφορίας. Το όχημα πρέπει να διαθέτει 4 ή περισσότερες θέσεις εκτός από τη θέση του οδηγού και κινητήρα ισχύος έως και 150 κιλοβατώρες (kWh).

Μειωμένα ετήσια τέλη κυκλοφορίας για πολύτεκνες οικογένειες

Οι πολύτεκνες οικογένειες δικαιούνται μείωση κατά 50% των ετήσιων τελών κυκλοφορίας για το επιβατικό τους αυτοκίνητο.

Τα μέτρα δεν είναι επαρκώς αποτελεσματικά για τη διαχείριση της δημογραφικής πολιτικής σύμφωνα με τα ακόλουθα στατιστικά αποτελέσματα:

ΕΤΟΣ	ΖΩΝΤΑΝΕΣ ΓΕΝΗΣΕΙΣ
1995	18,980
2000	18,180
2001	17,477
2002	17,501
2003	17,321
2004	17,961
2005	18,157
2010	22,343
2015	20,641
2020	18,767
2021	18,984
2022	17,627
2023 Ιανουάριος	1359
Φεβρουάριος	1329
Μάρτιος	1297
Απρίλιος	1268
Μάιος	1485

Ο μέσος αριθμός ζωντανών γεννήσεων ανά γυναίκα που βρίσκεται σε αναπαραγωγική ηλικία (15-49 ετών) σε ένα ημερολογιακό έτος στη Σλοβενία είναι 1,55.

Σουηδία

Τα μέτρα που εφαρμόζονται για την ευημερία και στήριξη των οικογενειών στη Σουηδία έχουν ως ακολούθως:

Επίδομα εγκυμοσύνης

Το επίδομα εγκυμοσύνης παρέχεται σε μέλλουσες μητέρες που δεν μπορούν να συνεχίσουν την εργασία τους λόγω κινδύνων ή σωματικών απαιτήσεων. Καταβάλλεται μέχρι και για 50 ημέρες κατά τους 2 τελευταίους μήνες της εγκυμοσύνης. Κατά τις περιπτώσεις που ο περί Εργασιακού Περιβάλλοντος Νόμος απαγορεύει συγκεκριμένες εργασίες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης (εκτός από τις 10 ημέρες πριν από τον τοκετό), η γυναίκα λαμβάνει επίδομα εγκυμοσύνης που ανέρχεται στο 80% περίπου του επιδόματος ασθενείας, με ανώτατο όριο τις 837 SEK (€73) ανά ημέρα.

Γονικό επίδομα

Οι γονείς λαμβάνουν γονικό επίδομα για 480 ημέρες ανά παιδί έως την ηλικία των 12 ετών του παιδιού. Το ποσό εξαρτάται από το εισόδημα των γονέων. Κοινή επιμέλεια παιδιού επιτρέπει στους γονείς να μοιράσουν τις ημέρες, ενώ ο γονέας με αποκλειστική επιμέλεια δικαιούται πλήρεις τις 480 ημέρες.

Προσωρινή γονική παροχή σε σχέση με τον τοκετό ή την υιοθεσία

Κατά τη γέννηση παιδιού, ο άλλος γονέας δικαιούται προσωρινή γονική παροχή για 10 ημέρες ανά παιδί, όταν επιλέγει να απουσιάζει από την εργασία του και μένει στο σπίτι, για να είναι παρών στον τοκετό και να φροντίσει το παιδί. Σε περίπτωση υιοθεσίας, οι γονείς δικαιούνται 5 ημέρες ο καθένας. Οι ημέρες αυτές δύναται να διεκδικηθούν μέχρι την 60^η ημέρα από αυτήν που το παιδί μεταφέρεται στο σπίτι από το νοσοκομείο ή από την ημέρα που οι θετοί γονείς αποκτούν την επιμέλεια του παιδιού. Το επίδομα είναι ελαφρώς χαμηλότερο από το 80% του εισοδήματος, με ανώτατο όριο τις 837 SEK (€73).

Προσωρινή γονική παροχή για τη φροντίδα παιδιού

Παρέχεται προσωρινό επίδομα γονικής άδειας στους γονείς που απουσιάζουν από την εργασία τους και μένουν στο σπίτι, για να φροντίσουν ένα άρρωστο παιδί ή να το συνοδεύσουν στον γιατρό. Αυτή η παροχή ισχύει επίσης εάν ο κανονικός φροντιστής του παιδιού είναι άρρωστος. Η προσωρινή γονική παροχή ισχύει για παιδιά κάτω των 12 ετών και σε ορισμένες περιπτώσεις και για μεγαλύτερα παιδιά. Το επίδομα μπορεί να καταβληθεί έως και για 60 ημέρες ανά παιδί ετησίως ή για απεριόριστο αριθμό ημερών σε περιπτώσεις σοβαρών ασθενειών. Ένας γονέας μπορεί να μεταβιβάσει

το δικαίωμά του για αυτή την παροχή σε άλλο άτομο που απουσιάζει από την εργασία και μένει στο σπίτι, για να φροντίσει το παιδί. Κατά τις περιπτώσεις σοβαρών ασθενειών, και οι 2 γονείς μπορούν να λάβουν ταυτόχρονα την παροχή για τη φροντίδα του παιδιού.

Επίδομα τέκνου

Οι γονείς δικαιούνται επίδομα τέκνου για τα παιδιά που διαμένουν στη Σουηδία μέχρι 16 ετών. Μετά τη συμπλήρωση των 16 ετών, εάν το παιδί φοιτά σε υποχρεωτικό σχολείο ή ειδικό σχολείο, οι γονείς δικαιούνται επιπλέον επίδομα.

Το γενικό επίδομα τέκνου ανέρχεται στις 1.250 SEK (€110), εάν οι γονείς έχουν κοινή επιμέλεια, δηλαδή ο κάθε γονέας λαμβάνει 625 SEK (€55). Οι γονείς με τουλάχιστον 2 παιδιά δικαιούνται συμπληρωματικό επίδομα, το οποίο ανέρχεται στις 150 SEK (€13) μηνιαίως για το 2^ο παιδί, στις 730 SEK (€64) για το 3^ο παιδί, στις 1.740 SEK (€153) για το 4^ο παιδί και στις 1.250 SEK (€110) για κάθε επιπλέον παιδί.

Υποστήριξη φροντίδας παιδιού

Το ποσό της διατροφής που οφείλει να καταβάλλει ένας γονέας καθορίζεται ανάλογα με τις ανάγκες του παιδιού και την οικονομική κατάσταση των γονέων.

Ο Οργανισμός Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να καταβάλλει τη διατροφή, εάν ένας γονέας δεν το πράττει ή εάν καταβάλλει μικρότερο από το καθορισμένο ποσό ή εάν δεν έχει διαπιστωθεί η πατρότητά του ή όταν ένας μονογονέας υιοθετεί παιδί από το εξωτερικό. Το μέγιστο ποσό διατροφής είναι 1.673 SEK (€147) μέχρι την ηλικία των 7 ετών, 1.823 SEK (€161) μέχρι την ηλικία των 15 ετών και 2.223 SEK (€196) μετά την ηλικία των 15 ετών. Η παροχή διατροφής μπορεί να συνεχιστεί κατά τη διάρκεια των σπουδών του παιδιού, αλλά δεν πρέπει να υπερβαίνει τον Ιούνιο του έτους κατά το οποίο το παιδί κλείνει 20 ετών.

Επίδομα στέγασης

Το επίδομα στέγασης καθορίζεται με βάση τη σύνθεση του νοικοκυριού, το κόστος στέγασης, το μέγεθος της κατοικίας και το εισόδημα των αιτούντων. Το επίδομα στέγασης μπορεί να καταβάλλεται για διάστημα διάρκειας έως 12 μηνών.

Επίδομα φροντίδας παιδιού και επίδομα πρόσθετων δαπανών

Το επίδομα φροντίδας παιδιού και το επίδομα πρόσθετων δαπανών αποτελεί μηνιαία οικονομική βοήθεια προς τους γονείς παιδιών με ασθένεια ή αναπηρία. Άτομα που θεωρούνται επισήμως ισοδύναμα με τους γονείς μπορούν επίσης να λάβουν επίδομα πρόσθετων δαπανών. Το ποσό του επιδόματος εξαρτάται από τις ανάγκες φροντίδας του παιδιού και κυμαίνεται μεταξύ 1.313 SEK (€115) και 3.063 SEK (€269).

Φροντίδα παιδιών

Στη Σουηδία λειτουργούν νηπιαγωγεία και παιδικοί σταθμοί για τη φροντίδα μικρών παιδιών. Οι γονείς καταβάλλουν ένα ποσό το οποίο επιδοτείται ανάλογα με το εισόδημα της οικογένειας. Το μέγιστο ποσό είναι 1.572 SEK (€138) τον μήνα για 1 παιδί και μειώνεται ανά παιδί. Σε περίπτωση 4 παιδιών και άνω, οι γονείς δεν πληρώνουν για κανένα από αυτά. Επιπλέον, λειτουργούν κέντρα απασχόλησης για μεγαλύτερα παιδιά, τα οποία προσφέρουν φροντίδα πέραν των σχολικών ωρών.

Σημειώνεται επιπλέον ότι στη Σουηδία υποστηρίζεται και η **ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή**.

Τσεχία

Τα μέτρα που λαμβάνονται στην Τσεχία για στήριξη του θεσμού της οικογένειας έχουν ως ακολούθως:

Επίδομα τέκνου

Για κάθε εξαρτώμενο τέκνο, παραχωρείται μηνιαίο επίδομα, εάν το εισόδημα της οικογένειας είναι μικρότερο από το 3,4 του ελάχιστου ορίου διαβίωσης, το οποίο εξαρτάται από την ηλικία και τον αριθμό των μελών του νοικοκυριού. Το επίδομα τέκνου κυμαίνεται μεταξύ 830 και 1.580 CZK, ανάλογα με την ηλικία του παιδιού.

Επίδομα στέγασης

Το επίδομα στέγασης παρέχεται σε όσους δεν μπορούν να καλύψουν τα έξοδα στέγασής τους. Οι αιτήσεις γίνονται δεκτές, αν το οικογενειακό εισόδημα είναι

χαμηλότερο από το κανονιστικό κόστος στέγασης και το 30% του εισοδήματος δεν είναι επαρκές για το κόστος στέγασης. Το επίδομα υπολογίζεται ως διαφορά μεταξύ του μηνιαίου κανονιστικού κόστους στέγασης και του 30% του εισοδήματος.

Επίδομα τοκετού

Το επίδομα τοκετού καταβάλλεται στη μητέρα που γέννησε το 1^ο ή το 2^ο παιδί, εάν το εισόδημα της οικογένειας είναι μικρότερο από το 2,7 του ελάχιστου ορίου διαβίωσης της οικογένειας. Το επίδομα τοκετού είναι 13.000 CZK για το 1^ο παιδί και 10.000 CZK για το 2^ο παιδί.

Γονικό επίδομα

Το γονικό επίδομα, ύψους 300.000 CZK (€11.814), καταβάλλεται σε κάθε γονέα που φροντίζει παιδί ηλικίας έως 4 ετών. Στο παρόν στάδιο συζητείται η αύξηση του επιδόματος στις 350.000 CZK (€13.784), αλλά δεν έχει ακόμη εγκριθεί από το κοινοβούλιο.

Επίδομα μητρότητας

Σύμφωνα με τον Νόμο 187/2006, οι ασφαλισμένες μητέρες λαμβάνουν επίδομα μητρότητας.

Σε μονογονεϊκές οικογένειες στις οποίες ο γονέας δεν μπορεί να παρέχει τη διατροφή του παιδιού, το κράτος παρέχει μηνιαία **διατροφή** έως 3.000 CZK (€118).

Σημαντική παροχή ήταν το **εφάπαξ επίδομα** που παραχωρήθηκε κατά το 2022 λόγω αύξησης των τιμών της ενέργειας, των τροφίμων και άλλων βασικών αγαθών σε όλες τις οικογένειες με ετήσιο εισόδημα έως 1 εκατομ. CZK, το οποίο ανερχόταν στις 5.000 CZK για κάθε παιδί ηλικίας έως 18 ετών.

Η κυβέρνηση λαμβάνει επίσης μέτρα στήριξης της **μερικής απασχόλησης** για άτομα που φροντίζουν τα παιδιά τους.

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία που να εξετάζουν την επίδραση αυτών των μέτρων στο ποσοστό των γεννήσεων.

Φινλανδία

Τα κυριότερα μέτρα που εφαρμόζονται στη Φινλανδία για τη στήριξη των οικογενειών έχουν ως ακολούθως:

Επίδομα τέκνου

Το επίδομα τέκνου χορηγείται από το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Kela) για κάθε παιδί μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας των 17 ετών. Το ποσό του επιδόματος τέκνου αυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών¹⁴.

Γονική άδεια

Μετά τη μεταρρύθμιση του συστήματος της γονικής άδειας το 2022, αυξήθηκε ο αριθμός των ημερών γονικής άδειας μετ' αποδοχών. Η γονική άδεια έχει διάρκεια 320 εργάσιμες ημέρες (περίπου 14 μήνες), από τις οποίες ο κάθε γονέας δικαιούται τις μισές του συνολικού αριθμού ημερών. Οι γονείς μπορούν να παραχωρήσουν μέχρι 63 ημέρες στον άλλο γονέα. Κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας, ο γονέας λαμβάνει γονικό επίδομα¹⁵.

Πρώιμη παιδική εκπαίδευση και φροντίδα/επίδομα κατ' οίκον φροντίδας

Οι δήμοι παρέχουν αγωγή και φροντίδα σε παιδιά προσχολικής ηλικίας ανεξαρτήτως εισοδήματος και εργασιακής κατάστασης των γονέων. Τα δίδακτρα καθορίζονται ανάλογα με το εισόδημα της οικογένειας και τον αριθμό ωρών συμμετοχής του παιδιού. Το μέγιστο κόστος είναι €295 μηνιαίως ανά παιδί. Οι γονείς μπορούν να επιλέξουν αν το παιδί τους θα παραμείνει στο σπίτι ή θα φοιτήσει στην πρώιμη παιδική εκπαίδευση. Σε περίπτωση επιλογής της φροντίδας στο σπίτι, παρέχεται άδεια κατ' οίκον και επίδομα μέχρι τα 3 έτη του παιδιού¹⁶.

Επίδομα μητρότητας

¹⁴ <https://www.kela.fi/child-benefit-amount-and-payment>

¹⁵ <https://www.kela.fi/parental-allowance-and-partial-parental-allowance>

¹⁶ <https://www.kela.fi/child-home-care-allowance>

Οι έγκυες μητέρες λαμβάνουν ως επίδομα μητρότητας είτε χρηματικό ποσό ύψους €170 είτε πακέτο με βρεφικά είδη. Οι δημόσιες υπηρεσίες υγείας παρέχουν κλινικές μητρότητας και υγείας του παιδιού για παρακολούθηση της εγκυμοσύνης και της μητέρας και υποστηρίζουν την ευημερία των οικογενειών, δίνοντας έμφαση στον ρόλο και των δύο γονέων. Σε περίπτωση ανάγκης, παρέχεται εξειδικευμένη φροντίδα με επισκέψεις νοσηλευτή δημόσιας υγείας πριν από και μετά τη γέννηση.

Χρηματική παροχή από δήμους

Ορισμένοι δήμοι προσφέρουν εφάπαξ παροχή ύψους €500 μέχρι €10.000 για κάθε νεογέννητο παιδί. Συνήθως, οι δήμοι που προσέφεραν αυτή την παροχή είναι μικροί σε πληθυσμό, με 2 000 έως 2 500 κατοίκους.